

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.07 – МКР.1952 «С» 2023.10.26. 003 ПЗ

КРАВЦОВА АНДРІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА

2024 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Факультет (ННІ) Економічний

УДК 336.531.2:334.7:352.07

ПОГОДЖЕНО

**Декан факультету (Директор ННІ)
Економічний**

(назва факультету (ННІ))

Анатолій ДІБРОВА

(підпис)

(ПІБ)

« _____ » _____ 20 _____ р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

**Завідувач кафедри
фінансів**

(назва кафедри)

Наталія ШВЕЦЬ

(підпис)

(ПІБ)

« _____ » _____ 20 _____ р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему Інвестування сталого розвитку підприємств на регіональному рівні в
Україні**

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(код і назва)

Спеціалізація Фінанси

(назва)

Магістерська програма Фінанси і кредит

(назва)

Програма підготовки освітньо-професійна

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Гарант освітньої програми

Руслана ОПАЛЬЧУК

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Керівник магістерської роботи

Доктор економічних наук, доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

Олена ЛЕМІШКО

(підпис)

Виконав

Андрій КРАВЦОВ

(підпис)

(ПІБ студента)

КИЇВ – 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Факультет (ННІ) _____ Економічний _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

_____ (науковий ступінь, вчене звання) _____ (підпис) _____ (ПІБ)

« _____ » _____ 20 _____ р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Кравцову Андрію Володимировичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність _____ 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(код і назва)

Освітня програма _____ Фінанси і кредит

(назва)

Орієнтація освітньої програми _____ Фінанси

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської кваліфікаційної роботи Інвестування сталого розвитку підприємств на регіональному рівні в Україні

затверджена наказом ректора НУБіП України від « 26 » жовтня 20 23 р. № 1952С

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2024.11.27

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи нормативно-правові акти України, наукові періодичні видання, підручники, монографії, фінансова звітність ПрАт «ВФ Україна» за 2018-2022 рр., публічні статистичні дані Державної служби статистики України, періодичні публікації міжнародних організацій, статті з мереж Інтернет

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні основи інвестування сталого розвитку підприємств на регіональному рівні
2. Аналітична оцінка інвестування в сталий розвиток підприємства на регіональному рівні
3. Розробка заходів із підвищення привабливості інвестицій в сталий розвиток ПрАт «ВФ Україна»

Перелік графічного матеріалу (за потреби) графіки, діаграми, рисунки, таблиці, блок-схеми

Дата видачі завдання « 7 » жовтня 20 23 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

Завдання прийняв до виконання

_____ (підпис)

Олена ЛЕМІШКО

_____ (прізвище та ініціали)

Андрій КРАВЦОВ

_____ (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

магістерської кваліфікаційної роботи на тему «ІНВЕСТУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ»

студента Кравцова Андрія Володимировича

Для постійного розвитку підприємства необхідно залучати зовнішній капітал. Оскільки інвестори завжди прагнуть отримати максимальний прибуток від своїх вкладень, їм необхідно детально оцінювати ризики та рентабельність потенційних інвестицій. Інвестори прагнуть зменшити ймовірність втрат та збільшити вигоди від інвестицій на довгострокову перспективу. Для цього вони здійснюють оцінку ефективності вкладень, зокрема, враховують інвестиційну привабливість сталого розвитку об'єктів інвестування та регіон їх діяльності. Така оцінка дозволяє їм визначити довгострокові перспективи підприємства в контексті регіональної економіки.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що на сьогодні відсутній об'єктивний та універсальний метод для оцінки інвестиційної привабливості бізнесу, який міг би адекватно відображати ризики та проблеми, з якими може стикатися підприємство. Наявні підходи або не враховують усіх необхідних факторів, або включають надто багато змінних, що ускладнює процес аналізу для інвесторів і може призводити до хибних управлінських рішень.

Метою дослідження є проведення комплексного аналізу привабливості інвестування в сталий розвиток ПрАТ «ВФ Україна» на регіональному рівні на основі авторської методики, з урахуванням значущих для нього факторів оцінки, та розробка заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Об'єктом дослідження виступає привабливість інвестицій в сталий розвиток підприємства як основний елемент, який формує економіку регіону в довгостроковій перспективі і забезпечує надходження інвестицій в бізнес-середовище певних територій.

Предметом дослідження є інвестиційна привабливість ПрАТ «ВФ Україна», оцінка забезпечення інвестування в сталий розвиток якого буде проведена на основі дослідження безпосереднього впливу м. Києва як регіону діяльності підприємства на сталий розвиток такого підприємства.

У ході написання магістерської роботи застосовувалися такі методи дослідження, як логічний аналіз (формування висновків), порівняльний аналіз (динамічний аналіз стану інвестиційного клімату регіону України), розрахунково-конструктивний аналіз (використання математично-статистичного апарату при застосуванні авторської методики оцінки), систематизація даних (подання інформації у вигляді таблиць та схем) та інші.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та нормативні акти України, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики України, наукові літературні джерела, фінансова звітність компанії ПрАТ «ВФ Україна», статті з мережі Інтернет.

Основний науковий результат роботи полягає в створенні та апробації методики оцінки привабливості інвестування в сталий розвиток підприємств на регіональному рівні. Вона враховує ключові фактори, що дозволять інвесторам отримати об'єктивну оцінку можливих ризиків та перспектив вкладення своїх коштів у довгостроковій перспективі.

Одержані результати можуть бути використані інвесторами та акціонерами для прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень щодо інвестицій в довгостроковий розвиток підприємств, а також для розробки стратегій підвищення конкурентоспроможності компаній на регіональному рівні.

Ключові слова: сталий розвиток, інвестиційна привабливість, регіон, фінансовий стан, методика оцінки, індикатор.

Зміст кваліфікаційної випускної роботи викладено на 80 сторінках, зокрема вступ (3 с.), основну частину (66 с.), висновок (3 с.) та список використаних джерел із 51 найменування, розміщений на 6 сторінках. Робота містить 42 таблиці, 12 рисунків, а також 3 додатки, розміщені на 12 сторінках.

Рік виконання та захисту кваліфікаційної роботи – 2024.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Теоретичні основи інвестування сталого розвитку підприємств на регіональному рівні	6
1.1. Сутність та принципи сталого розвитку підприємств.....	6
1.2. Фактори оцінки доцільності інвестування в сталий розвиток підприємств	10
1.3. Методи оцінки інвестиційного забезпечення сталого розвитку підприємства	14
Розділ II. Аналітична оцінка інвестування сталого розвитку підприємства на регіональному рівні	24
2.1. Аналіз інструментарію інвестування сталого розвитку на регіональному рівні в Україні.....	24
2.2. Оцінка впливу інвестиційної привабливості Київського регіону на параметри сталого розвитку ПрАТ «ВФ Україна»	29
2.3. Оцінка фінансового стану та ринкової вартості ПрАТ «ВФ Україна» як внутрішнього фактору його інвестиційної привабливості	44
Розділ III. Розробка заходів із підвищення привабливості інвестицій в сталий розвиток ПрАТ «ВФ Україна».....	54
3.1. Інноваційна методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств на регіональному рівні.....	54
3.2. Пріоритетні напрямки інвестування в сталий розвиток підприємства	65
Висновок	72
Список використаних джерел	75
Додатки	81

ВСТУП

Актуальність теми. Щоб підприємство постійно розвивалося, йому необхідний приплив і залучення зовнішнього капіталу. Оскільки всі інвестори є більш ніж зацікавленими в прибутковості свого вкладення, то при виборі об'єкта вкладення інвесторам необхідно ретельно прорахувати ризики та прибутковість цих інвестицій. Інвестори прагнуть знизити шанси втрат до мінімуму та отримати максимальну вигоду із вкладення власних коштів, розтягнути в часі, тому вони роблять оцінку ефективності інвестицій, зокрема в довгостроковій перспективі, тобто розглядають і проводять оцінку такого поняття, як привабливість інвестицій в сталий розвиток на регіональному рівні.

Актуальність магістерської роботи полягає в тому, що на сьогоднішній день не існує об'єктивного методу оцінки інвестиційної привабливості бізнесу, який міг би достовірно відобразити проблеми функціонування компанії та інвестиційні ризики, які може мати бізнес. Наявні методики оцінки привабливості інвестування сталого розвитку або враховують недостатньо, або занадто багато факторів, що ускладнює виділення інвесторами необхідної інформації та прийняття правильних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. При написанні даної роботи використовувалися праці зарубіжних та вітчизняних авторів, які займалися дослідженням привабливості інвестування в підприємство та його сталий розвиток, серед них можна виділити Кудрявцева В. М., Коляду К. Г., Щербіну А. О., Докієнко Л. М. та інших авторів. Джерелами, які розкривають теоретичні основи поняття сталого розвитку підприємства, стали праці Шашиної М. В., Прозорова Д. В., Гречко А. та інших. Всі перелічені автори приділяли увагу вивченню поняття сталого розвитку компанії з різним підходом до його трактування. Джерелами, які були використані в даній роботі при розгляді факторів, що входять до оцінки інвестиційної привабливості підприємства, є роботи Мордань Є. Ю., Конакової К. М., Петровської С. А. та інших.

Мета дослідження – проведення комплексного аналізу привабливості інвестування в сталий розвиток ПрАТ «ВФ Україна» на регіональному рівні на основі авторської методики, з урахуванням значущих для нього факторів оцінки, та розробка заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Для реалізації поставленої мети необхідне вирішення таких завдань:

- вивчити теоретичні засади привабливості інвестування в сталий розвиток підприємства;
- розглянути наявні методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства, виявити їх переваги та недоліки;
- опрацювати наявні методики оцінки адекватності інвестицій в сталий розвиток, з урахуванням значущих факторів впливу на неї;
- дослідити інструменти інвестування сталого розвитку в Україні;
- проаналізувати внутрішні та зовнішні складові інвестиційної привабливості об'єкта дослідження запропонованим методом оцінки;
- описати актуальність та доцільність використання авторської методики оцінки привабливості інвестування в сталий розвиток підприємства;
- визначити основні напрямки інвестування в сталий розвиток об'єкта дослідження.

Об'єктом дослідження виступає привабливість інвестицій в сталий розвиток підприємства як основний елемент, який формує економіку регіону в довгостроковій перспективі і забезпечує надходження інвестицій в бізнес-середовище певних територій.

Предметом дослідження є інвестиційна привабливість ПрАТ «ВФ Україна», оцінка забезпечення інвестування в сталий розвиток якого буде проведена на основі дослідження безпосереднього впливу м. Києва як регіону діяльності підприємства на сталий розвиток такого підприємства.

У ході написання магістерської роботи застосовувалися такі методи дослідження, як логічний аналіз (формування висновків), порівняльний аналіз

(динамічний аналіз стану інвестиційного клімату регіону України), розрахунково-конструктивний аналіз (використання математично-статистичного апарату при застосуванні розглянутої методики), систематизація даних (подання інформації у вигляді таблиць) та інші.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та нормативні акти України, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики України, наукові літературні джерела, фінансова звітність компанії ПрАТ «ВФ Україна», статті з мережі Інтернет.

Наукова і практична новизна та значимість роботи обумовлені оптимізацією розглянутих методів оцінки привабливості інвестицій в довгостроковий розвиток підприємства, для розробки такого методу, який би відповідав потребам інвесторів, враховуючи значущі для оцінки інвестиційної привабливості підприємства фактори, здатні об'єктивно охарактеризувати його переваги та недоліки, а, отже, і перспективи та загрози вкладення коштів для інвесторів. Вдосконалений аналіз привабливості інвестування в сталий розвиток підприємства на регіональному рівні допоможе приймати обґрунтовані рішення щодо вкладення коштів, а також розробляти стратегії для збільшення конкурентоспроможності компанії. Тим самим, дослідження сприяє підвищенню ефективності підприємства та стимулюванню економічного розвитку регіону.

Розділ I. Теоретичні основи інвестування сталого розвитку підприємств на регіональному рівні

1.1. Сутність та принципи сталого розвитку підприємств

Забезпечення сталого розвитку економічних систем висувається до низки першочергових питань у всьому світі. Ця проблема привертає дедалі більшу увагу останні десятиліття у зв'язку з зростаючими дискусіями про зростання виробництва матеріальних благ, виснаження природних ресурсів, наростаюче розшарування суспільства і забруднення довкілля.

Важливо достовірно визначати та аналізувати можливі проблеми, своєчасно оцінювати потенціал підприємств та встановлювати способи підвищення стійкості їх розвитку. Ключовою особливістю забезпечення ефективного функціонування підприємства є економічно грамотне керування його господарською діяльністю, збереження стійкого конкурентоспроможного стану, досягнення лідерства. Тому поняття «сталості розвитку» слід розглядати як найважливіший інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства торгівлі. Для розробки методики забезпечення сталого розвитку торговельного підприємства необхідно визначити поняття «сталість системи» і «сталий розвиток».

Існують думки, що терміни «сталий» і «розвиток» суперечать один одному, оскільки «сталість» є «незмінність», а розвиток, навпаки, – «зміна». З цього виходить що «розвиток» не може бути «сталим». Спробуємо розглянути дані поняття з інших сторін. «Розвиток» є процесом позитивної зміни, тобто прогресом. Під терміном «сталий» розуміється як збалансованість, так і стабільність. Об'єднавши ці поняття, можна дійти до висновку, що сталий розвиток є збалансованою модифікацією, коли основні характеристики системи (інтереси учасників, найважливіші цінності, мети розвитку) залишаються постійними протягом усього її розвитку.

Наведемо порівняльну характеристику поняттю «сталий розвиток» в інтерпретаціях різних вчених і науковців в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика визначень поняття «сталий розвиток»

Автор	Визначення поняття «сталий розвиток»
Гру Харлем Брундланд [4]	...такий розвиток, що задовольняє потреби сучасності, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольнити свої власні потреби.
Боголюбов В. М. [3]	...це керований процес, основою керованості є системний підхід, який дає змогу моделювати сценарії розвитку з урахуванням стратегічної мети.
Карпенко О. О. [8]	...це пошук кращих способів досягнення економічного й соціального добробуту як для майбутнього, так і для сьогодення.
Середюк Ю. М. [21]	...це такий розвиток людства, за якого забезпечується необхідний рівень життя всіх членів суспільства та враховуються при цьому інтереси майбутніх поколінь.
Настека М. В. [15]	синергетичний підхід до процесу взаємодії економічних, екологічних і соціальних систем... забезпечує ефективність функціонування економічних елементів в оперативно-стратегічному періоді.

Джерело: побудовано автором на основі [3, 4, 8, 15, 21].

Наведені трактування показують, що, уточнюючи визначення сталого розвитку, по суті, їх автори говорять про засоби врахування потреб суспільства зараз з метою врахування інтересів майбутніх поколінь людей, тобто враховують стратегічний аспект сталого розвитку.

При переході від загальних визначень сталого розвитку на рівень підприємства, з'являється новий підтекст, який варто враховувати. Як зазначає Шашина М. В., сталий розвиток підприємства є антикризовий, безперервний, стабільний процес, який спрямований на підвищення економічної ефективності підприємства з одночасним підвищенням рівня відповідальності перед партнерами та замовниками, а також сформовані заходи збереження довкілля та покращення якості життя нинішнього та майбутніх поколінь [23]. Автор розглядає комплексний зв'язок розвитку компанії з розвитком її середовища існування.

З іншої сторони, Прозоров Д. В. визначає сталий розвиток компанії як цілеспрямований та безперервний розвиток, націлений на створення довгострокової вартості за рахунок збалансування фінансових і нефінансових цілей, ефективного використання наявних ресурсів (капіталів), імплементації концепції корпоративної соціальної відповідальності та використання

можливостей й управління ризиками, які виникають в результаті економічного, соціального й екологічного розвитку [18]. Тут видно, що визначення стосується лише стану розвитку самого підприємства, його ресурсів, політик і ризиків, що його його оточують.

Схоже пояснення дає Гречко А. В. За його словами, сталий розвиток – це розвиток, в умовах якого відбувається забезпечення стабільного зростання підприємства, відтворення всіх підсистем підприємства та отримання ефектів від здійснюваної діяльності в трьох напрямках (економічному, екологічному та соціальному) за допомогою ефективного внутрішнього управління і використання на державному рівні прогресивних економічних та правових регуляторів [6]. Єдиною різницею є залучення методів державного управління з метою контролю і кращого сприйняття «сталого розвитку» господарськими одиницями .

Отже, на основі аналізу трактувань поняття «сталий розвиток підприємства» сформуємо власне визначення цього терміну. Таким чином, сталий розвиток підприємства – це концепція управління, що передбачає забезпечення збалансованого поєднання економічного зростання, соціальної відповідальності та збереження природних ресурсів з метою задоволення потреб поточного покоління, не порушуючи можливості майбутніх поколінь забезпечувати власні потреби. Це відображає стратегічний підхід до управління, що враховує екологічні, економічні та соціальні аспекти підприємницької діяльності з метою створення стійкої та тривалої результативності підприємства.

Розглянемо критерії формування сталості розвитку підприємства.

На основі дослідження Кудрявцева В. М. виявляється можливим визначити принципи сталого розвитку підприємства (рис. 1.1).

Згадуючи характеристики поняття «сталість», то, по-перше, «сталість» можна визначати як «благополучний фінансовий стан підприємства». Фінансова стійкість підприємства визначається співвідношенням вартості матеріальних оборотних засобів і власних та позикових джерел їх формування. Сутністю

фінансової стійкості виступає забезпеченість запасів джерелами формування, а платоспроможність відтворює її зовнішній прояв [20].

Конкурентоспроможність	• формування довгострокових конкурентних переваг компанії, за допомогою формування унікальних нематеріальних активів компанії таких як: інтелектуальний, людський, соціальний, репутаційний капітали.
Нівелювання ризиків	• зниження фінансових і нефінансових ризиків (кадрових, професійних, соціальних, екологічних).
Пристовуваність	• адаптивність до динамічно-мінливих умов ведення бізнесу.
Прозорість	• максимальна відкритість компанії на рівні двосторонньої комунікації.
Відповідальність	• відповідальність за весь життєвий цикл зовнішніх ефектів основної діяльності, негативні впливи на довкілля та наслідки діяльності.
Відкритість	• партнерські (на рівні симбіозу) відносини із суспільством, постачальниками, клієнтами та конкурентами, що базується на репутаційному капіталі компанії.
Довгостроковість	• «довгострокове розуміння часу», корпоративних процесів, інвестицій і зовнішніх ефектів.
Економічна (фінансова) стійкість	• економічний стан підприємства, що дає змогу йому перебувати в зоні безбитковості; збереження платоспроможності та кредитоспроможності.
Соціальна стійкість	• лояльність внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів організації.
Екологічна стійкість	• вплив на навколишнє середовище в допустимих межах.
Особиста участь	• Внесок компанії у сталий розвиток суспільства.

Рисунок 1.1. Принципи формування сталості розвитку підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [11]

По-друге, забезпечення стійкості розвитку підприємства пов'язується із поняттями «мобільність» та «гнучкість». Гнучкість є здатність системи адаптуватися до нових умов і сприймати нововведення у разі відхилень від існуючих умов. Здатність компонентів системи, що її становлять,

зосереджуватися в необхідних поєднаннях, переміщуватися та раціонально існувати у певних умовах визначає її мобільність.

По-третє, іноді «стійкість» визначається як «надійність». Надійність є властивістю системи зберігати здатність виконувати задані функції у певному обсязі за заданих умов.

По-четверте, термін «стійкість» пов'язують із поняттям «стабільність». При розгляді стійкості як можливості системи підтримувати себе в змінних умовах, стабільність розуміється як одна з характеристик стійкості підприємства. Якщо враховувати довгостроковий аналіз функціонування підприємства, то більш важливою є стабільність, яка виражається на тривалих інтервалах часу. З іншого боку, стабільність підприємства не ідентична його стійкості, а є лише значущою характеристикою даного поняття.

Отже, поняття «стійкість підприємства» має власну специфіку, пов'язану з умовами реалізації на підприємстві діяльності, спрямованої на забезпечення стійкості. Забезпечення стійкості підприємства – не просто заняття обумовленої ніші ринку, що дає можливість реалізовувати конкурентоспроможну продукцію, і не лише розвиток таких якостей, як конкурентоспроможність товарів та послуг, висока ліквідність та фінансова стабільність, гнучкість та швидкість реакції на зміну кон'юнктури ринку, інноваційна активність. Необхідно виходити з того, що забезпечення стійкості підприємства є своєчасним виявленням та нейтралізацією загроз для досягнення планових показників та гранично швидка ліквідація відхилень від плану, які викликані цими загрозами. [2].

1.2. Фактори оцінки доцільності інвестування в сталий розвиток підприємств

У зв'язку з тим, що саме поняття сталого розвитку не має єдиного значення серед науковців, які приділяють йому особливу увагу, предметом дискусії є єдина група факторів, що впливають на інвестиційну привабливість

підприємства, зважаючи на його сталий розвиток. Слід також зазначити, що фактори, які впливають на рівень забезпечення інвестування сталого розвитку на регіональному рівні, змінюються залежно від потенційного об'єкта та мети інвестування.

Фактори, що впливають на привабливість вкладень в сталий розвиток підприємства, умовно поділяються на внутрішні та зовнішні.

Зовнішніми факторами, що характеризують інвестиційну привабливість країни або регіону, загалом є: соціально-політична стабільність, економічна стабільність, розвиток кредитно-фінансової системи та ринку цінних паперів, рівень корупції, наявність та ступінь досконалості нормативно-правових актів щодо інвестицій, податкової політики, рівня науково-технічного прогресу, рівня ризиків та ін.

Ставлення до факторів, що впливають на інвестиційну привабливість регіону, в економічній літературі має різні підходи до їх групування.

Мордань Є. Ю. дотримується думки, що на інвестиційний клімат регіону впливають такі групи факторів: економічні (зовнішньоекономічні умови, ринок праці, інвестиційна активність інвесторів тощо), політично-правові (податкова система, державна інвестиційна політика, політико-правові умови тощо) і матеріально-технічні (наявний виробничий потенціал, розвиток інфраструктури) [13].

Конакова К. М. пропонує класифікувати фактори, що впливають на інвестиційну привабливість регіону, за територіальним критерієм (географічне положення, політична стабільність, ресурсний потенціал, рівень платіжного попиту, стабільність банківської та кредитно-фінансової, грошової системи, рівень інституційного забезпечення інвестиційної діяльності тощо) [10].

З іншої сторони, Петровська С. А. поділяє індикатори інвестиційної привабливості регіону на п'ять основних груп: інвестиційний потенціал, інвестиційний клімат, інвестиційні ризики, інвестиційна активність і екологічна складова. В межах першої складової виділяються трудовий, освітній, фінансовий, фондовий, виробничий, інноваційний та інфраструктурний

потенціали. Загалом ця модель має понад 80 розрахункових показників, поділених на ці п'ять груп, необхідних для оцінки регіональної інвестиційної привабливості [17].

Третьою із груп зовнішніх факторів, що впливають на привабливість інвестування в розвиток підприємства, є інвестиційна привабливість галузі. У загальному вигляді інвестиційна привабливість галузі може оцінюватися за такими факторами:

- рівень конкуренції в даній галузі;
- місткість ринку;
- вхідні бар'єри;
- поточний розвиток;
- гнучкість цін;
- ресурсна доступність;
- динаміка та структура інвестицій
- стадія розвитку;
- технології.

Найбільша кількість авторів, які вивчають це питання, дотримуються думки про те, що основна група зовнішніх факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, залежить від його розташування та галузі функціонування. На даний момент оцінка інвестиційного потенціалу країни та регіону проводиться в дуже широкому масштабі різними експертними організаціями, результатам яких можуть довіритися інвестори при виборі територіального розташування об'єкта вкладень. Методики оцінки інвестиційної привабливості країни, регіону, галузі включають безліч показників, що дають всебічну оцінку можливостей і ризиків для потенційного інвестора.

Внутрішніми факторам є чинники, які мають прямий вплив на інвестиційну привабливість підприємства і можуть контролюватись підприємством. До основної групи таких факторів можна віднести:

- фінансовий стан підприємства;

- виробничі фактори;
- якість менеджменту;
- інвестиційну діяльність;
- інноваційну діяльність;
- ринкову стійкість;
- юридичні чинники [14].

Внутрішні фактори оцінки привабливості інвестування в сталий розвиток підприємства мають досить широкую спрямованість і залежать від безпосередньої мети вкладення інвестиційних ресурсів.

Оцінка виробничого потенціалу підприємства також відіграє важливу роль в його інвестиційній привабливості, оскільки дає уявлення про наявність, можливості та ефективність використання виробничих ресурсів на підприємстві з метою його розвитку в довгостроковій перспективі.

Подальший розвиток залежить від рівня грамотного менеджменту та ефективного менеджменту на підприємстві. Тому якість управління є важливим чинником прийняття управлінських рішень інвесторами. Цей фактор визначається наявністю стратегії розвитку та її важливістю для роботи організації, рівнем оптимізації та управління бізнес-процесами, наявністю зв'язків зі споживачами та постачальниками, вагомістю на ринку.

Аналіз стабільності ринку допомагає інвестору прийняти рішення, оскільки він дає уявлення про здатність компанії стало розвиватися та працювати, ефективність управління маркетинговою діяльністю, можливість виходу на нові ринки або збереження стабільної позиції на існуючому ринку.

1.3. Методи оцінки інвестиційного забезпечення сталого розвитку підприємства

Наразі необхідність оцінки інвестиційної привабливості підприємства не викликає сумнівів у жодного із суб'єктів інвестиційної діяльності. Аналіз привабливості інвестицій в розвиток підприємства є обов'язковою процедурою, яка передуює розрахунку очікуваного ефекту від вкладених в об'єкт коштів. Одним із найважливіших атрибутів системного підходу до організації інвестиційного процесу є первинна оцінка можливостей економічної системи, спрямована на забезпечення очікуваної ефективності інвестування.

Через недостатню дослідженість та суперечливість думок науковців навіть щодо терміну «інвестиційна привабливість підприємства» неможливо його об'єктивно оцінити. Еволюція поняття включала поступовий перехід від часткового до загального, багато хто, трактуючи це поняття, включають суто фінансову сторону, величину рентабельності та ризику, а інші розглядають інвестиційну привабливість підприємства як багатофункціональну систему, в якій існують багато факторів, які можуть вплинути на ефективність інвестицій.

Через таку різницю в трактуванні поняття інвестиційної привабливості суттєво відрізняються і методи оцінки інвестиційної привабливості, багато хто вважає, що достатньо лише фінансової оцінки підприємства, інші підходять до того, що аналіз інвестиційної привабливості підприємства повинен виражатися в системному підході, який включає більш повний набір факторів, що впливають на якість оцінюваної системи. Наявні на даний момент методи оцінки враховують різноманітні дані, в яких процеси обробки та аналізу отриманих даних відрізняються.

До авторів, які вважають, що оцінка інвестиційної привабливості підприємства зводиться до аналізу його фінансової складової, можна віднести Рзаєву Т. Г., Коляду К. Г. та співавторів, Щербіну А. О., Мелень О. В, Кириєнко О. М.

Основними показниками, необхідними для оцінки інвестиційної привабливості підприємства, Т. Г. Рзаєва вважає показники фінансового аналізу, що ґрунтується на фінансовій звітності. Фінансовий аналіз за показниками звітності доцільно здійснювати у такому розрізі: аналіз ліквідності підприємства, його платоспроможності, фінансової стійкості, ділової та ринкової активності та ін. [19].

Мелень О. В. і Кириєнко О. М., як показники, необхідні для оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства, пропонують такі основні показники, як коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт інвестування, коефіцієнт маневрування, коефіцієнт поточної ліквідності, фондвіддача, рентабельність власного капіталу, період погашення кредиторської заборгованості, співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнт оновлення основних засобів, рентабельність виробництва, рентабельність обороту, рентабельність сукупного капіталу [12].

Оцінку, що складається із двох етапів, пропонує Коляда К. Г. і співавтори. На першому етапі оцінюється майновий стан підприємства та динаміка його зміни. Це дає можливість визначити абсолютні і відносні зміни статей балансу за певний період та їх тенденції, визначити структуру фінансових ресурсів підприємства. На другому етапі пропонується оцінити фінансові результати діяльності підприємства (оцінка ліквідності, ділової активності, платоспроможності, рентабельності тощо). Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства передбачає дослідження динаміки та структури фінансових результатів його діяльності, дозволяє визначити фактори, що вплинули на формування величини чистого прибутку (збитку) підприємства [9].

Дослідження, проведене Щербіною А. О., також пропонує здійснити двоетапний аналіз. Однак тут етапи відрізняються. Перший крок передбачає використання загального методу аналізу, а саме, горизонтального аналізу фінансової звітності.

Друга частина аналізу має на меті розрахунок відносних коефіцієнтів щодо оцінки фінансової стійкості та платоспроможності з визначенням змін питомої ваги показників інвестиційної активності в структурі загальних пов'язаних показників [24].

З розглянутих вище методів оцінки лише метод А. О. Щербіної є практично застосовним методом оцінки, оскільки апелює відносними показниками, які дозволяють інвестору провести порівняння потенційних об'єктів вкладень коштів.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства за допомогою аналізу фінансового стану підприємства є найбільш прийнятною практичною моделлю оцінки привабливості передбачуваного об'єкта інвестування. Але така оцінка дозволяє отримати інформацію лише про поточний фінансовий стан організації, не відповідаючи на ряд важливих для інвестора питань, таких як:

- які фактори інвестиційної привабливості підприємства?
- яка поточна ринкова вартість підприємства?
- яка сума майбутніх грошових потоків від поточних інвестицій?

Найпростіший фінансовий аналіз наразі не відповідає вимогам інвесторів, які приймають рішення. Тому стоїть питання щодо створення нових методів та підходів до визначення інвестиційної привабливості підприємства та формулювання інвестиційного рішення. Зокрема, є можливим розробка набору оціночних заходів, який, окрім фінансового аналізу, включатиме якісну та кількісну оцінку факторів інвестиційної привабливості та використовуватиме декілька підходів в оцінці бізнесу для визначення майбутніх грошових потоків.

До авторів, які використовують комплексний підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства, можна зарахувати Нечаєву І. А. і Докієнко Л. М.

До внутрішніх чинників, необхідних для оцінки привабливості інвестицій в розвиток підприємства, Нечаєва І. А. висуває групу показників мікрорівня. Оцінюючи фінансовий стан підприємства, пропонується оцінити показники ліквідності та платоспроможності підприємства, прибутковості, рентабельності

підприємства, фінансової стійкості та стабільності підприємства, показники ринкової вартості, ділову репутацію та імідж керівництва. Аналіз цих показників передбачає їх оцінювання в балах, що коливається від 5 до 10 (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Багатофакторна методика оцінки інвестиційної привабливості
підприємства

№	Показник	Максимальний бал
1	Стабільність державної валюти	5
2	Стабільність політичної ситуації в країні	5
3	Рівень ефективності судової системи	5
4	Рівень боротьби з корупцією	5
5	Загальнодержавний рівень трудової міграції	5
6	Середня офіційна зарплата в регіоні	5
7	Рівень безпеки регіону	5
8	Рівень освіти в регіоні	5
9	Екологічна ситуація регіону	5
10	Безпека та легкість ведення бізнесу в регіоні	5
11	Податкова система, наявність пільг та субсидій підприємств галузі	5
12	Ліквідність та платоспроможність підприємства	10
13	Прибутковість, рентабельність підприємства	10
14	Фінансова стійкість та стабільність підприємства	10
15	Показники ринкової вартості	10
16	Ділова репутація та імідж керівництва	5
Всього		100

Джерело: побудовано автором на основі [16]

Як аналізовані зовнішні фактори, Нечаєва використовує так звані показники мезо- і макрорівня, які складаються з таких показників, як стабільність державної валюти, стабільність політичної ситуації в країні, рівень ефективності судової системи, рівень боротьби з корупцією, загальнодержавний рівень трудової міграції, середня офіційна зарплата в регіоні, рівень безпеки регіону, рівень освіти в регіоні, екологічна ситуація регіону, безпека та легкість ведення бізнесу в регіоні, податкова система, наявність пільг та субсидій підприємств галузі.

Автор стверджує, що набір показників у цій методології створює універсальний метод оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, що

може бути застосований незалежно від форми власності організації, її розміру та сфери діяльності. Джерелами інформації тут є офіційні відповіді органів місцевого самоврядування, дані Держслужб статистики, відомості в авторитетних засобах масової інформації, публічні відомості в базах даних, а також документи від громадських організацій і депутатів місцевих рад тощо. Також оцінка деяких показників може здійснюватися методом експертного або соціологічного опитування [16].

Недоліком цього методу оцінки є якісний характер декількох груп показників, тобто неясність бази розрахунку для подальшого присвоєння оцінки в балах.

На думку Л. М. Докієнко, сучасний фінансовий інструментарій оцінювання інвестиційної привабливості підприємства як з позиції інвестора, так і з позиції власника, не повинен обмежуватися класичними методиками оцінювання фінансового стану, а повинен передбачати використання:

- 1) Вартісно-орієнтованого управління (Value-Based Management, VBM).
- 2) Комплексних систем, націлених на вимірювання досягнень (Performance Measurement), а саме збалансованої системи показників (Balanced Scorecard, BSC).

VBM – це підхід щодо ухвалення фінансово-економічних рішень, заснований на пріоритетності фінансових інтересів власників (інвесторів) і необхідності максимізації вартості компанії з урахуванням цілей всіх зацікавлених осіб як додаткової умови. Відповідно до цього підходу, основним показником для оцінювання результатів діяльності підприємства є його вартість.

В межах концепції VBM підприємство може розраховувати фінансові показники, що засновані на стандартній фінансовій звітності, або фінансові показники, що засновані на аналізі грошових потоків (рис. 1.2).

Після аналізу основних груп показників, які застосовуються у концепції VBM, Докієнко рекомендує звернути увагу на показник економічної доданої вартості (EVA). Перевагами показника EVA він називає те, що він заснований на

комплексному підході до трьох основних сфер менеджменту: складанні капітального бюджету, оцінці ефективності діяльності підрозділів або підприємства в цілому, розробці оптимальної і справедливої системи преміювання менеджменту.

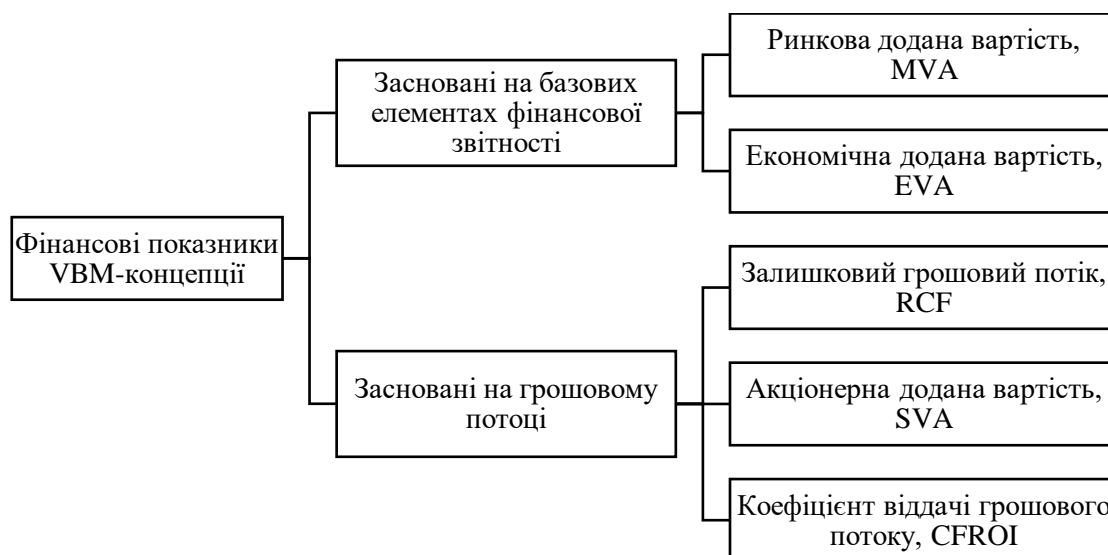

Рисунок 1.2. Класифікація фінансових показників у VBM-концепції

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Показник EVA виступає індикатором якості прийняття управлінських рішень. Його позитивне значення характеризує ефективне використання капіталу і свідчить про збільшення вартості підприємства; якщо значення EVA дорівнює нулю, то це характеризує певного роду досягнення, так як власники капіталу фактично отримали норму повернення, яка компенсує ризик; від'ємне значення EVA характеризує неефективне використання капіталу і говорить про зниження вартості підприємства та його інвестиційну непривабливість.

На основі вище сказаного, автор пропонує пропонує фінансові показники VBM-моделі, запропоновані для оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, зокрема показник економічної доданої вартості (EVA),

інтегрувати у систему збалансованих показників (BSC), а саме у її перспективу «фінанси» в якості ключового показника ефективності.

У зв'язку з викладеним Л. М. Докієнко розділяє перелік основних фінансових показників за моделлю «VBM-EVA-BSC», які необхідно включати в систему оцінки інвестиційної привабливості підприємства, на основні та допоміжні, необхідні для інвестора та фінансової, стратегічної та поточної служби (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні фінансові показники за моделлю «VBM-EVA-BSC», що входять до системи оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Вид	Група	Показник
Основні	Вартісно-орієнтовані фінансові показники (VBM)	Економічна додана вартість (EVA)
		Чистий операційний прибуток після вирахування податків (NOPAT)
		Середньозважена вартість капіталу (WACC)
	Фінансові показники ефективності діяльності	Рентабельність інвестицій (ROI)
		Рентабельність активів (ROA)
		Рентабельність власного капіталу (ROE)
		Прибуток до виплати відсотків, податків та амортизації (EBITDA)
	Фінансові показники ефективності формування та використання грошових потоків	Чистий грошовий потік (NCF)
		Грошовий потік віддачі на інвестований капітал (CFROI)
	Фінансові показники акціонерної вартості	Чистий прибуток на одну акцію (EPS)
Показник сукупної акціонерної доходності (TSR)		
Допоміжні	Вартісно-орієнтовані фінансові показники (VBM)	Ринкова додана вартість (MVA)
		Акціонерна додана вартість (SVA)
		Грошовий потік (CF) за видами діяльності
	Фінансові показники ефективності діяльності	Рентабельність чистих активів (RONA)
		Рентабельність інвестованого капіталу (ROCE)
	Фінансові показники, що характеризують ділову активність	Період обороту дебіторської заборгованості
		Період обороту запасів
		Період обороту кредиторської заборгованості
		Тривалість операційного циклу
	Показники фінансової стійкості та платоспроможності	Тривалість фінансового циклу
		Сума власного оборотного капіталу
		Коефіцієнт маневрування власного капіталу
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності
		Загальний коефіцієнт покриття
	Фінансові показники ефективності формування та використання грошових потоків	Тип фінансової стійкості
		Коефіцієнт фінансової автономії
		Коефіцієнт якості чистого грошового потоку
		Коефіцієнт ліквідності грошового потоку
	Фінансові показники акціонерної вартості	Коефіцієнт достатності грошового потоку
		Коефіцієнт ефективності грошового потоку
		Коефіцієнт співвідношення ціни акції та чистого прибутку (P/E Ratio)
		Коефіцієнт співвідношення ціни акції та чистого грошового потоку (P/CF Ratio)
		Коефіцієнт співвідношення ринкової та номінальної ціни акції (M/B Ratio)
	Сума дивідендів на одну акцію	
	Чистий приведений дохід (NPV)	

Фінансові показники, що характеризують результати інвестиційної діяльності	Рентабельність інвестиційного проекту (ROI)
	Внутрішня норма доходності (IRR)
	Період окупності інвестицій
	Чистий грошовий потік від реалізації проекту

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Взаємозв'язок основних і додаткових фінансових показників в межах запропонованої моделі має такий вигляд (рис. 1.3):

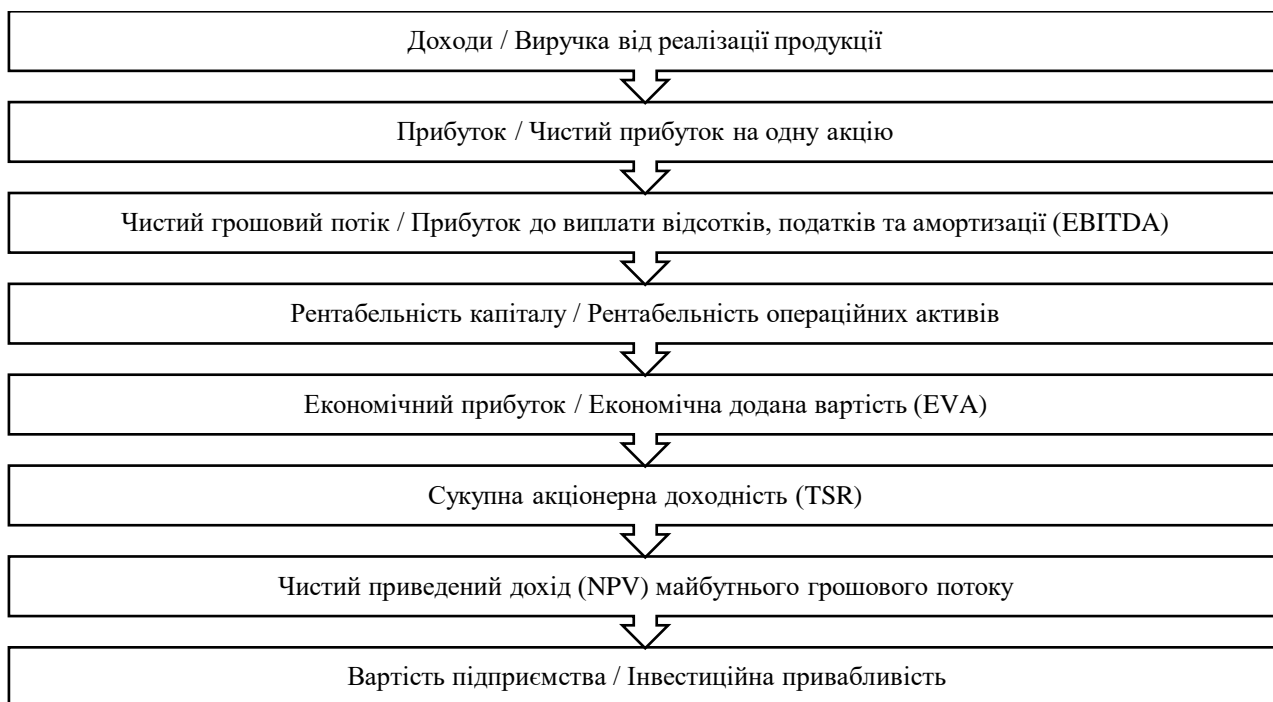

Рисунок 1.3. Процес максимізації вартості та інвестиційної привабливості підприємства за моделлю «VBM-EVA-BSS»

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Таким чином, Л. М. Докієнко стверджує, що комплексне використання запропонованого фінансового інструментарію оцінки інвестиційної привабливості підприємства значно підвищить рівень інформованості та достовірності отриманих результатів і забезпечить ефективність процесу управління інвестиційною привабливістю підприємства як у поточному, так і в майбутньому періоді [7].

Істотною перевагою цього методу є наявність фінансового аналізу на рівних з іншими показниками діяльності компанії. Тут фінансовий аналіз виступає як допоміжний фактор оцінки інвестиційної привабливості в межах всіх

розглянутих вище методів оцінки, так само, як і самостійний метод оцінки привабливості, тому він повинен має бути врахований при комплексній оцінці привабливості вкладень у розвиток компанії.

В результаті вивчення наявних методів та підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємства, їх переваг та недоліків, можна виділити основні моменти, які могли б зробити так, щоб модель інвестиційної привабливості підприємства якнайкраще характеризувала основні фактори, що впливають на неї, та була найбільш об'єктивною при оцінці підсумкового рівня привабливості інвестування в сталий розвиток організації:

- оцінка інвестиційної привабливості підприємства повинна включати аналіз фінансового стану підприємства як основний фактор комплексної оцінки;
- аналіз внутрішніх факторів, що впливають на привабливість інвестицій у підприємство, повинен базуватися на інформації, що цікавить інвестора, що дає повну характеристику внутрішнього стану організації;
- аналіз зовнішніх факторів необхідний для комплексної та повної оцінки рівня привабливості вкладення у сталий розвиток компанії;
- розрахунок коефіцієнтів повинен проводитися в одній системі вимірювання, щоб отримати кінцеве значення реального інтегрального коефіцієнта, що уможливорює порівняння з іншими потенційними об'єктами інвестування.

Висновки до розділу I:

При аналізі поняття «сталий розвиток» з'ясовано, що сталий розвиток є важливою концепцією, яка спрямована на збалансоване поєднання економічного зростання, соціальної відповідальності та збереження природних ресурсів. Порівняння трактувань різних науковців показує, що основною метою сталого розвитку є забезпечення потреб сучасного покоління без шкоди для майбутніх. При цьому ключовими аспектами є довгострокове планування, ефективне управління ресурсами та врахування екологічних і соціальних чинників.

Визначено, що для підприємств сталий розвиток охоплює не лише економічну стійкість, але й здатність адаптуватися до нових умов, зберігати конкурентоспроможність та відповідати викликам часу. Особлива увага приділяється надійності, мобільності та стабільності, що дозволяє підприємству ефективно функціонувати у змінному середовищі.

Оцінка доцільності інвестування в сталий розвиток підприємства базується на аналізі широкого спектру як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Зовнішні фактори, такі як економічна та політична стабільність, регіональний інвестиційний клімат, а також галузеві особливості, визначають загальний контекст для інвестування. Водночас внутрішні фактори, включаючи фінансовий стан підприємства, якість менеджменту та ефективність використання ресурсів, є ключовими для оцінки довгострокової перспективи розвитку. Гармонійне поєднання цих факторів створює базу для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень.

В цілому, оцінка інвестиційної привабливості підприємства є ключовим етапом у процесі прийняття інвестиційних рішень. Вона повинна ґрунтуватися не лише на фінансових показниках, а й на комплексному аналізі багатьох факторів, що впливають на загальну ефективність інвестицій. Серед різноманітних методів, що апробуються науковцями в цій сфері, особливу увагу заслуговує методика VBM-EVA-BSS, яка поєднує вартісно-орієнтоване управління з концепцією економічної доданої вартості та збалансованою системою показників. Цей підхід дозволяє детально аналізувати фінансові результати діяльності підприємства, зосереджуючи увагу на критично важливих показниках, які прямо впливають на вартість компанії.

Розділ II. Аналітична оцінка інвестування сталого розвитку підприємства на регіональному рівні

2.1. Аналіз інструментарію інвестування сталого розвитку на регіональному рівні в Україні

Сталий розвиток вимагає впровадження ефективних інструментів інвестування, що враховують специфіку регіонального рівня та забезпечують економічне зростання, соціальний добробут і екологічну стійкість. Для цього важливо проаналізувати доступні інвестиційні механізми, оцінити їх ефективність у контексті розвитку регіонів України та визначити найкращі підходи до залучення капіталу.

Економічне зростання та добробут будь-якої держави та її регіонів обумовлюються комплексом чинників, серед яких пріоритетними є:

- зміцнення економічної незалежності регіонів та забезпечення сприятливих умов для їх соціально-економічного розвитку;
- підвищення ефективності використання реального потенціалу кожного регіону;
- залучення інвестицій, зокрема як на рівні держави, так і міжнародному рівні.

Інвестування відіграє ключову роль в економічному та технологічному процвітанні країни. Найбільш впливові держави світу стимулюють вливання капіталу в економіку, пропонуючи податкові пільги. Недостатнє інвестування в регіонах України є одним із базових показників депресивності території, поряд із низькою платоспроможністю населення, рівнем зайнятості та чисельністю безробітного населення.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну та війна завдали Україні колосальних людських та економічних втрат: відбулося різке скорочення виробничих потужностей, вимушений перерозподіл людського капіталу, зростання кількості безробітних, зростання цін на енергоносії та продукти

харчування. За оцінками Міністерства економіки України та експертів Київської школи економіки, обсяг загальних втрат української економіки внаслідок війни з урахуванням як прямих, так і непрямих втрат склали 564-600 млрд дол. США (станом на червень 2022 року) [29].

Розвиток будь-якої країни супроводжується раціональним використанням наявних фінансових ресурсів і пошуком нових можливих джерел фінансування. Це потребує належного стратегічного планування та координації політики, стратегій і планів в державі, що дозволить спрямувати фінансові активи на пріоритетні напрями розвитку. Питання зміцнення спроможності України ефективно використовувати внутрішні ресурси, а також залучати нові джерела фінансування є особливо актуальним в умовах значних економічних втрат внаслідок військових подій.

З метою сприяння покращенню фінансування Цілей сталого розвитку в Україні у 2021 році Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні разом із ВООЗ, ЮНІСЕФ та Європейською економічною комісією ООН започаткувала комплексну спільну програму «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях в Україні» [28]. В межах Програми здійснюються комплексні заходи для підтримки України в розробці спільних підходів щодо управління фінансовими потоками та реалізації реформ, пов'язаних з інвестуванням у сферу сталого розвитку до 2030 року.

У 2019 році експерти ООН запропонували національним урядам запровадити спеціальний інструмент – Інтегровану національну систему фінансування – для підтримки впровадження національних стратегій розвитку та створення ефективної системи реалізації Цілей сталого розвитку у країнах [35]. Основою для фінансування сталого розвитку має бути внутрішній стимул держави. У цьому контексті ІНСФ допоможе створити основу для узгодженої фінансової політики та спрямувати ресурси для досягнення пріоритетів національного розвитку. У березні 2021 року в Україні створено Міжвідомчу робочу групу з Єдиної національної системи фінансування ЦСР, яка

оцінюватиме фінансування у сфері розвитку та визначатиме пріоритети досягнення ЦСР на національному та регіональному рівнях, оптимізуватиме розподіл ресурсів, запроваджуватиме та ефективно використовуватиме нові механізми фінансування ЦСР.

В межах реалізації Спільної програми ООН зі сприяння процесам стратегічного планування та фінансування сталого розвитку в Україні команда ПРООН в Україні провела дослідження щодо оцінки фінансування розвитку в Україні, метою якого було проаналізувати найбільш значущі джерела фінансування та їх спрямованість на ЦСР [32]. В процесі дослідження було проведено експертне порівняння різних потоків фінансування з ЦСР, на які вони впливають. Так, за результатами експертної оцінки ПРООН встановлено, що найбільший обсяг видатків зведеного бюджету України припадає на Ціль №16 «Мир, справедливість та сильні інститути», зокрема видатки на безпеку і оборону – понад 350 млрд грн державного та місцевих бюджетів в 2020 році (рис. 1.2). Водночас державне фінансування навряд чи покриває окремі цілі, такі як Ціль №13 «Пом'якшення кліматичних змін» або №14 «Збереження морських ресурсів».

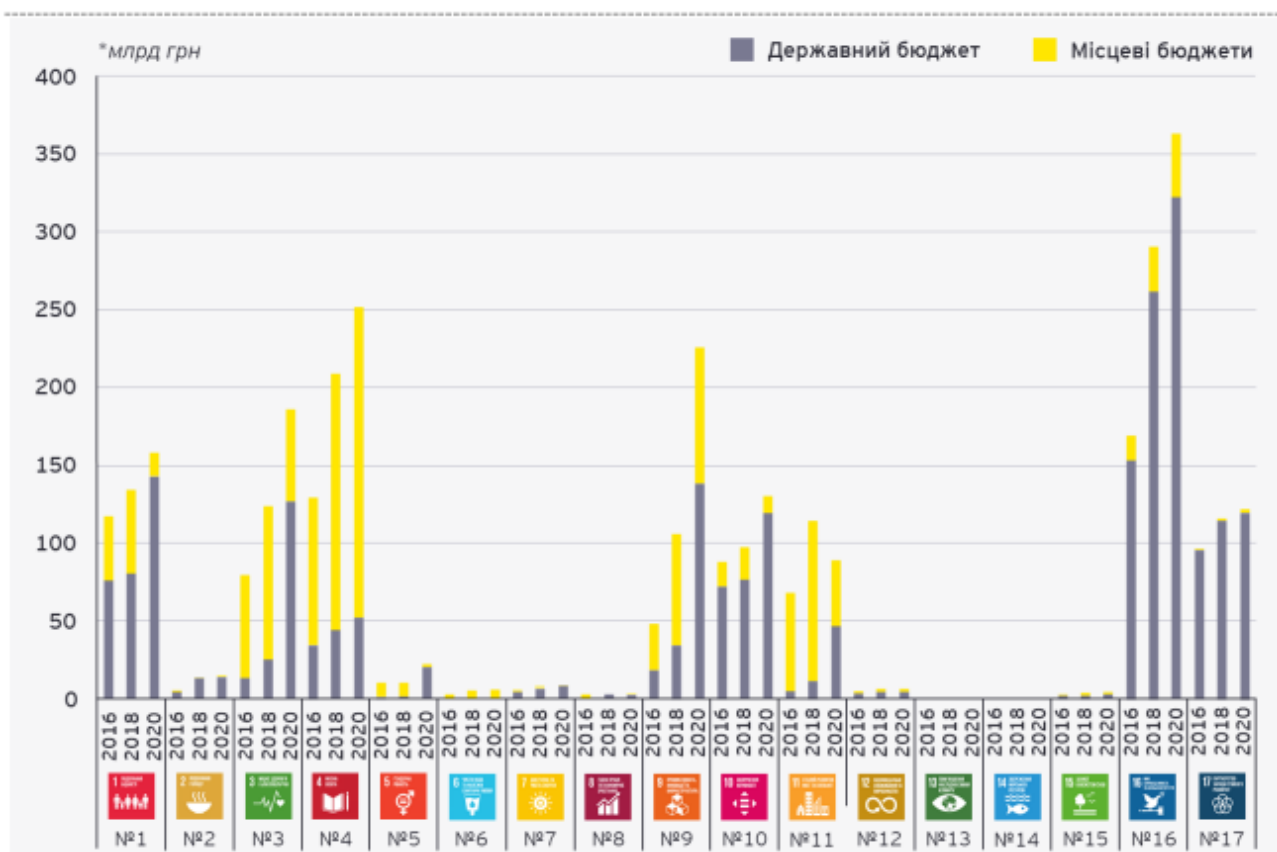

Рисунок 2.1. Співставлення видатків Державного та місцевих бюджетів з Цілями сталого розвитку

Джерело: [32]

Результати дослідження ПРООН в Україні (табл. 2.1) вказують на те, які джерела грошових коштів спрямовуються на кожну Ціль та які Цілі фінансуються недостатньо.

Таблиця 2.1

Результати оцінки фінансування Цілей сталого розвитку в Україні за джерелами фінансування

Ціль	Джерело фінансування
1. Подолання бідності	Державний бюджет Місцеві бюджети Фінансування міжнародних фінансових організацій
2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	Приватні інвестиції Державний бюджет
3. Міцне здоров'я і благополуччя	Місцеві бюджети Фінансування міжнародних фінансових організацій Інвестиції комунальних некомерційних підприємств
4. Якісна освіта	Державний бюджет Місцеві бюджети Приватні інвестиції

5. Гендерна рівність	Міжнародна технічна допомога Державний бюджет
6. Чиста вода та належні санітарні умови	Інвестиції комунальних підприємств Приватні інвестиції (державно-приватне партнерство) Фінансування міжнародних фінансових організацій
7. Доступна та чиста енергія	Приватні інвестиції Фінансування міжнародних фінансових організацій Державний бюджет Державні підприємства
8. Гідна праця та економічне зростання	Приватні інвестиції
9. Промисловість, інновації та інфраструктура	Приватні інвестиції Державний бюджет, включно з Державним фондом регіонального розвитку та Дорожнім фондом Фінансування міжнародних фінансових організацій
10. Скорочення нерівності	Державний бюджет Місцеві бюджети
11. Сталий розвиток міст і громад	Державний бюджет, включно з Державним фондом регіонального розвитку та Дорожнім фондом Місцеві бюджети Міжнародна технічна допомога
12. Відповідальне споживання і виробництво	Приватні інвестиції Фінансування міжнародних фінансових організацій Інвестиції комунальних підприємств
13. Пом'якшення наслідків зміни клімату	Сьогодні бракує фінансування. Потенційне джерело фінансування: – Державний бюджет – Фінансування міжнародних фінансових організацій – Приватні інвестиції – Потреба в міжнародній технічній допомозі
14. Збереження морських ресурсів	Сьогодні бракує фінансування. Потенційне джерело фінансування: – Державний бюджет – Фінансування міжнародних фінансових організацій – Приватні інвестиції – Потреба в міжнародній технічній допомозі
15. Захист та відновлення екосистем суші	Сьогодні бракує фінансування. Потенційне джерело фінансування: – Державний бюджет – Фінансування міжнародних фінансових організацій – Приватні інвестиції – Потреба в міжнародній технічній допомозі
16. Мир, справедливість та сильні інститути	Державний бюджет та міжнародні оборонні бюджети Місцеві бюджети Міжнародна технічна допомога
17. Партнерство заради сталого розвитку	Державні запозичення Місцеві запозичення Приватні інвестиції (державно-приватне партнерство)

Джерело: побудовано на основі [32]

Отже, більшість Цілей сталого розвитку в Україні фінансується як з Державного бюджету, так і за рахунок приватних інвестицій. Помітна відсутність інвестицій в екологічні Цілі, що є недоліком, однак Україна досі знаходиться в стані розвитку політики сталого розвитку. При цьому вже досягнуті результати свідчать про великий потенціал: після закінчення

військових подій і відновлення економіки Україна зможе знову інвестувати в сталий розвиток ще більшими темпами, ніж до війни.

2.2. Оцінка впливу інвестиційної привабливості Київського регіону на параметри сталого розвитку ПрАТ «ВФ Україна»

При дослідженні інвестицій в сталий розвиток регіону доцільно зосередитися на аналізі інвестиційної привабливості окремих підприємств, оскільки саме підприємства є ключовими елементами, що формують економічну основу регіону. Вони не лише створюють робочі місця та сприяють зростанню ВВП, але й впливають на структуру та динаміку економіки. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства дозволяє визначити, наскільки ефективно воно може залучати та використовувати інвестиції для забезпечення сталого розвитку регіону, а також сприяє прийняттю обґрунтованих рішень інвесторами та регіональними органами влади.

Для оцінки привабливості інвестування в сталий розвиток Київського регіону як об'єкт дослідження було обрано підприємство ПрАТ «ВФ Україна».

Vodafone Україна – це провідний український мобільний оператор, який надає широкий спектр послуг, включаючи передачу даних за технологією 3G і 4G, мобільний голосовий зв'язок, обмін повідомленнями, фіксований інтернет і мобільне телебачення. В Україні мережа Vodafone обслуговує 19,8 мільйонів абонентів. Vodafone – одна з найбільших світових телекомунікаційних компаній, що надає широкий спектр послуг, включаючи мобільний голосовий зв'язок, передачу даних, обмін повідомленнями, фіксований інтернет і кабельне телебачення. Оператор працює в 26 країнах, має партнерські угоди з операторами 49 країн та надає послуги фіксованого широкосмугового доступу в інтернет на 17 ринках.

Vodafone Україна надає послуги мобільного зв'язку, тобто SIM-карти, якими користуються його клієнти. SIM-карта дає можливість виходити в

Інтернет, здійснювати дзвінки, роумінг і відправляти SMS-повідомлення. SIM-карти бувають договірні (абоненти офіційно реєструються за договором, оплата також сплачується раз на місяць і абонент може мати мінус на рахунку) і передплачені (офіційного договору з оператором немає, плата знімається раз на 28 днів, відрахування з рахунку не проводиться).

Підприємство працює по всій Україні, однак його головний офіс зосереджений в Києві. Так як вся діяльність керується зі столиці України, найбільший вплив на неї має саме Київський регіон. Це обґрунтовує причину вибору цього регіону для подальшого дослідження.

Насамперед, у межах оцінки інвестиційної привабливості ПрАТ «ВФ Україна» проведемо оцінку впливу на підприємство інвестиційної привабливості м. Києва на основі виділених значущих потенціалів:

- 1) економічний потенціал;
- 2) інноваційний потенціал;
- 3) соціальний потенціал;
- 4) екологічний потенціал.

Перед тим, як перейти до безпосереднього аналізу, маємо зауважити, що в зв'язку з відсутністю даних за 2023 рік аналіз буде здійснюватися за період 2018-2022 роки. Суть аналізу полягає у порівнянні показників по м. Києву з показником, найвищим (стимулятор) або найнижчим (депресор) за всіма регіонами України за конкретний період (рік). Таким чином, можна буде побачити потенціал обраного регіону для розвитку в конкретній сфері і визначити доцільність інвестування в довгостроковій перспективі. Детальніше обґрунтування авторської методики надано в підрозділі 3.1 розділу 3.

Проведемо аналіз економічного потенціалу м. Києва. Для розрахунків використовувалася офіційна статистика, надана у відкритий доступ Головним управлінням статистики у м. Києві [26] і Державною службою статистики України [27]. В межах оцінки цього потенціалу аналізувалися такі показники:

- частка прибуткових підприємств області (стимулятор);
- індекс цін на товари і послуги в регіоні (депресор);

- індекс капітальних інвестицій (стимулятор);
- доходи від прямих іноземних інвестицій в економіці регіону (стимулятор);
- обсяг реалізованих послуг в регіоні (стимулятор);
- кількість підприємств сфери телекомунікацій в регіоні (стимулятор);
- рентабельність підприємств сфери телекомунікацій регіону (стимулятор).

Частка прибуткових підприємств показує, наскільки в цілому ефективно ведення діяльності в аналізованому регіоні. Здійснена бальна оцінка представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Частка підприємств, які отримали прибуток на кінець року

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Частка прибуткових підприємств Києва, у % до загальної кількості підприємств	68,7	69,9	66,0	68,9	59,8
Максимальна частка прибуткових підприємств по регіонах України, у % до загальної кількості підприємств	81,7	80,9	78,9	81,6	77,3
Бальна оцінка (0...1)	0,8409	0,8640	0,8365	0,8444	0,7736

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Індекс цін на товари і послуги характеризує зміну у часі загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Подальші розрахунки здійснено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Індекс цін на товари і послуги, станом на кінець року

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Індекс споживчих цін на товари і послуги по Києву, у % до минулого року	110,0	104,4	105,2	110,4	126,8
Мінімальний індекс споживчих цін на товари і послуги по регіонах України, у % до минулого року	108,7	102,4	102,9	108,4	124,1
Бальна оцінка (0...1)	0,9882	0,9808	0,9781	0,9819	0,9787

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Наступний показник стосується капітальних інвестицій в регіоні. Він відображає зміну вартості матеріальних та нематеріальних активів, у які

інвестовано кошти суб'єктами економіки регіону. Його аналіз наданий в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Індекс капітальних інвестицій, станом на кінець року

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Індекс капітальних інвестицій по м. Києву, у % до минулого року	130,6	109	63,7	125,4	106,7*
Максимальний індекс капітальних інвестицій по регіонах України, у % до минулого року	137,8	174,2	88,5	174,5	155,3*
Бальна оцінка (0...1)	0,9478	0,6257	0,7198	0,7186	0,6870

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Іншим, не менш важливим показником є прямі іноземні інвестиції, а саме доходи від них. Цей показник визначає, наскільки ефективно використовується залучений із-за кордону капітал на вітчизняних підприємствах і організаціях. З І кварталу 2020 року єдиним відповідальним за поширення даних про прямі інвестиції є Національний банк. Аналіз для м. Києва здійснено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Доходи від прямих інвестицій, станом на кінець року

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Доходи від прямих інвестицій по м. Києву, млн дол.	2 546,8	3 292,9	2 430,8	4 105,8	1 476,1
Максимальні доходи від прямих інвестицій по регіонах України, млн дол	2 546,8	3 292,9	2 430,8	5 019,9	1 476,1
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	0,8179	1

Джерело: побудовано автором на основі [30] і власних розрахунків.

Проведемо оцінку реалізації послуг в регіоні. Необхідність цього показника визначається тим, що аналізоване підприємство займається наданням послуг, тому цей показник показує привабливість сфери, в яку бажає вкласти кошти інвестор. Проведемо оцінку в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Обсяг реалізованих послуг, станом на 4 кв. року

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Обсяг реалізованих послуг в м. Києві, млрд грн.	80,3	99,6	107,3	142,9	159,2*
Максимальний обсяг реалізований послуг по регіонах України, млрд грн	80,3	99,6	107,3	142,9	159,2*

Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1
------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Наступний показник – кількість підприємств в регіоні. Його важливість в тому, що об'єкт дослідження – це велике підприємство, тому у випадку збільшення кількості суб'єктів господарювання в регіоні його привабливість для інвестування зростатиме. Розглянемо динаміку по столиці в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Загальна кількість підприємств (юридичних осіб)

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Кількість юридичних осіб в м. Києві, од.	91 509	101 864	101 252	99 919	103 178*
Максимальна кількість юридичних осіб по регіонах України, од.	91 509	101 864	101 252	99 919	103 178*
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Останнім показником економічного потенціалу регіону є рентабельність підприємств регіону. Він показує ефективність основної діяльності компаній, тобто наскільки вигідним є вкладання капіталу в підприємства обраного регіону. В таблиці 2.7 дано оцінку цьому показнику.

Таблиця 2.7

Рентабельність операційної діяльності підприємств, станом на кінець року

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Середня рентабельність операційної діяльності підприємств по м. Києву, %	9,4	13,5	4,5	7,8	0,4
Середня рентабельність операційної діяльності підприємств по Україні, %	8,11	10,22	6,22	12,59	3,32
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,7235	0,6195	0,1205

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Тепер здійснимо загальну оцінку економічного потенціалу м. Києва за розглянутий період. Результати аналізу подані в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Економічний потенціал м. Києва

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Загальний показник економічного потенціалу регіону	0,9681	0,9244	0,8940	0,8546	0,7943

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.1-2.7.

В цілому, можна зробити висновок, що складові економічного потенціалу м. Києва відповідають тенденціям, що властиві столиці країни. Значення показників, що входять в оцінку потенціалу, є дуже високими, а за трьома з них Київ лідирує по Україні. Загалом, можна сказати, що рівень економічного розвитку регіону є дуже високим.

Далі виконаємо усереднену оцінку інноваційного потенціалу, використовуючи отримані дані за трьома факторами:

- витрати на виконання наукових досліджень і розробок (стимулятор);
- частка підприємств, що займалися інноваціями (стимулятор);
- частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової (стимулятор).

Інноваційний потенціал регіону оцінюється на основі даних про фінансові витрати на наукові дослідження та розробки, а також інноваційну активність підприємств. Цей потенціал не може негативно вплинути на аналізоване підприємство, але може бути стосовно нього нейтральним чи позитивним.

Перший показник, що характеризує інноваційну діяльність регіону, є витрати на виконання НДР. Вони показують обсяг інвестицій, що вкладаються в розвиток науки і технологій регіону. Його аналіз виконано в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Витрати на виконання наукових досліджень і розробок

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Витрати на виконання наукових досліджень і розробок по м. Києву, млн грн	7 718,2	8 307,0	9 115,7	9 786,0*	10 476,1*
Максимальні витрати на виконання наукових досліджень і розробок по регіонах України, млн грн	7 718,2	8 307,0	9 115,7	9 786,0*	10 476,1*
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (дані щодо інноваційної діяльності оновлюються кожні 3 роки)

З іншої сторони, важливо розглянути, яка частка промислових підприємств впроваджувала інновації у виробництві. Хоча цей показник прямо не стосується діяльності аналізованого об'єкта, він найкраще описує інноваційний потенціал регіону в цілому. Його динаміка і порівняння подані в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Частка підприємств, що займалися інноваціями

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, в загальній кількості промислових підприємств, по м. Києву, %	15,9	16,1	16,3*	16,5*	16,7*
Частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, в загальній кількості промислових підприємств України, %	8,5	8,5	8,5	8,5*	8,5*
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (дані щодо інноваційної діяльності оновлюються кожні 3 роки)

Останнім показником, що характеризує інноваційну привабливість регіону, виступає частка інноваційної продукції в обсязі промислової. Індикатор описує вже саме виробництво продукції, а не виробника, тому його можна порівнювати з минулим показником і припустити, яка частка інноваційної продукції припадає на інноваційно активні підприємства. Показник – стимулятор. Аналіз значень подано в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової по м. Києву, %	0,3	0,3	0,2	0,2*	0,1*
Максимальна частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, по регіонах України, %	4,8	5,2	6,3	7,0*	7,7*
Бальна оцінка (0...1)	0,0625	0,0577	0,0317	0,0286	0,0130

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (дані щодо інноваційної діяльності оновлюються кожні 3 роки)

Тепер можемо визначити рівень інноваційного потенціалу м. Києва. Відповідні результати розглянуті в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Інноваційний потенціал м. Києва

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Загальний показник інноваційного потенціалу регіону	0,6875	0,6859	0,6772	0,6762	0,6710

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.9-2.11.

Як видно з таблиці 2.12, інноваційний потенціал Києва вище середнього, однак не високий. Зокрема, помітна деградація показника в динаміці, зумовлена фактом, що частка інноваційної продукції в сукупному обсязі реалізації знижується, і при цьому кількість виробників, що впроваджували інновації, навпаки, зростає. Така особливість зумовила значно нижчий рівень інвестиційного потенціалу регіону, ніж очікувалося для міста-столиці.

Оцінка соціального потенціалу включає в себе рівень життя населення та соціально-трудова відносина. В межах оцінки даного потенціалу проводився аналіз:

- витрат підприємств на оплату праці на одного працівника (стимулятор);
- середньомісячної зарплати одного працівника (стимулятор);
- заборгованості з виплати заробітної плати на одного працівника (депресор);
- рівень зайнятості населення працездатного віку (стимулятор);
- рівня безробіття в регіоні (депресор).

Одним із важливих індикаторів соціального потенціалу регіону є витрати підприємств на оплату праці на одного працівника. На основі цього показника, зокрема, можна охарактеризувати трудовий потенціал регіону у відносному вимірі. По Києву витрати на оплату праці на 1 працівника понад як в 3 рази вищі, ніж в середньому по Україні. Результативні показники розраховані в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Витрати на оплату праці підприємствами на одного працівника

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Витрати на оплату праці на підприємствах м. Києва, млн. грн.	16 156	18 910	20 523	25 240	27 287
Кількість працівників (Київ), тис. осіб	1 148,5	1 151,6	1 157,5	1 182,0	1 231,5
Витрати на оплату праці одного працівника по м. Києву, грн	14 067,04	16 420,63	17 730,45	21 353,64	22 157,53
Середній обсяг витрат підприємств на оплату праці в Україні, млн. грн.	69 860	80 283	87 403	102138	106 728
Кількість працівників (Україна), тис. осіб	7661,5	7442,7	7345,2	7096,2	7 137,10
Середній обсяг витрат на оплату праці одного працівника по Україні, грн	9 118,32	10 786,81	11 899,34	14 393,34	14 953,97
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Наступним показником є середня зарплата на одного працівника, яка в динаміці дозволяє номінально описати напрям руху трудового потенціалу регіону. За цим показником Київ має найвище значення по регіонах країни. В таблиці 2.14 здійснений його розрахунок.

Таблиця 2.14

Середня заробітна плата на одного працівника

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Середня заробітна плата по м. Києву, грн	13 548	15 783	17 090	20 558	21 347
Найвища середня заробітна плата за регіонами України, грн	13 548	15 783	17 090	20 558	21 347
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Іншим важливим індикатором соціально-трудоких відносин є заборгованість підприємств з оплати праці на одного працівника. З його допомогою можна виміряти борговий тиск на працівників, тобто скільки заборгованих коштів виходить на одного працівника. Київ тут також має значно меншу заборгованість на 1 працівника, ніж в цілому по країні. Аналіз цього індикатора проведено в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Заборгованість з оплати праці на одного працівника

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Обсяг заборгованості з виплати заробітної плати в м. Києві, млн. грн	144 997	201 630	340 097	433 846	530 949*
Кількість працівників (Київ), тис. осіб	1148,5	1 151,60	1 157,50	1 182,00	1 231,50

Заборгованість з оплати праці на одного працівника по м. Києву, грн	126 249,0	175 086,8	293 820,3	367 044,0	431 139,7
Обсяг заборгованості з оплати праці по Україні, млн. грн	2 645 121	3 034 412	3 136 666	3 207 096	3 409 019*
Кількість працівників (Україна), тис. осіб	7661,5	7442,7	7345,2	7096,2	7 137,10
Середній обсяг заборгованості з оплати праці на одного працівника по Україні, тис. грн	345 248,5	407 703,1	427 036,2	451 945,5	477 647,7
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Рівень зайнятості характеризує поточний стан соціального становища населення країни. Для м. Києва цей показник наданий в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Зайнятість населення працездатного віку

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Рівень зайнятості населення працездатного віку по м. Києву, %	69,5	70,9	69,5	69,7	61,6
Найвищий рівень зайнятості по регіонах України, %	72,1	73,3	70,9	70,4	61,6
Бальна оцінка (0...1)	0,9639	0,9673	0,9803	0,9901	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Останнім індикатором соціального потенціалу є рівень безробіття. Він свідчить про невикористані виробничі можливості країни, тобто відбувається зниження рівня потенційного ВВП за рахунок наразі безкорисної робочої сили. В таблиці 2.17 відображено рівень безробіття по м. Києву та порівняно з найвищим показником по регіонах країни.

Таблиця 2.17

Рівень безробіття

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Рівень безробіття населення працездатного віку в м. Києві, %	6,2	5,8	6,8	7,1	7,4
Найнижчий рівень безробіття по регіонах України, %	5,3	5,0	6,2	6,7	7,1
Бальна оцінка (0...1)	0,8548	0,8621	0,9118	0,9437	0,9664

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

На основі розрахунку балів по кожному із показників, що входять в групу соціального потенціалу, ми можемо виміряти і сам соціальний потенціал в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Соціальний потенціал м. Києва

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Загальний показник соціального потенціалу регіону	0,9637	0,9659	0,9784	0,9868	0,9933

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.13-2.17.

В результаті отримані значення соціального потенціалу характеризують Київ як регіон, що має дуже високий соціальний потенціал, і, відповідно, доволі високий рівень життя населення, працевлаштування та оплати праці. Зокрема, в динаміці з початкового періоду в цілому потенціал зріс, що також свідчить про наявний резерв для розвитку регіону в даному напрямку.

Останнім оцінюваним потенціалом є екологічний потенціал. Він являє собою набір показників, що описують стан навколишнього середовища регіону, а також його вплив на здоров'я населення. Даний потенціал також не може прямо вплинути на привабливість підприємства, оскільки в цілому не має відношення до його функціонування, але непрямо показує якість життя в регіоні.

В межах соціального потенціалу оцінці піддані такі показники:

- обсяг забруднюючих речовин на 1 особу (депресор);
- пасажирообіг всіма видами транспорту (стимулятор);
- забезпеченість лікарями на 10 000 осіб (стимулятор);
- рівень захворюваності населення, випадків на 100 000 осіб (депресор): на злоякісні захворювання; на всі форми туберкульозу;
- капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища на 1 особу (стимулятор).

Перший з розглянутих індикаторів – обсяг забруднюючих речовин на 1 особу – показує кількість шкідливих викидів та газів у повітря у перерахунку на 1 особу. Київ є найбільш індустріально розвинутим містом України, і тому обсяг

викидів тут також, відповідно, значний. В свою чергу, від цього дуже страждає екологічна ситуація. Дослідження цього показника здійснено в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Обсяг забруднюючих речовин

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Обсяг забруднюючих речовин на 1 особу в м. Києві, кг	58,2	70,3	8,6	13,12	16,2*
Найнижчий обсяг забруднюючих речовин на 1 особу по регіонах України, кг	7,7	7,9	2,0	1,87	1,5*
Бальна оцінка (0...1)	0,1323	0,1124	0,2326	0,1425	0,0925

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Пасажирообіг показує ефективність усіх видів пасажирського транспорту, зокрема залізничного, морського, автобусного та інших. Оцінка цього показника здійснюється з метою виявлення тенденції вибору населення засобу пересування з огляду на те, що пасажирський транспорт є екологічною альтернативою особистим автомобілям. За результатом Київ тут займає абсолютну першість серед регіонів України. В таблиці 2.20 здійснено подальший аналіз.

Таблиця 2.20

Пасажирообіг всіма видами транспорту

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Пасажирообіг в м. Києві, млн. пас. км	28 503,8	34 003,6	13 193,4	17 376,2	7513,8*
Найвищий пасажирообіг по регіонах України, млн. пас. км	28 503,8	34 003,6	13 193,4	17 376,2	7513,8*
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	1

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Не менш важливим індикатором екологічного стану регіону є сфера охорони здоров'я. Доцільно розглянути забезпеченість населення лікарями, що характеризує можливості системи охорони здоров'я країни. Тут Київ не лідирує, однак показник все одно знаходиться серед найвищих по країні. Розглядається в динаміці цей показник в таблиці 2.21.

Таблиця 2.21

Забезпеченість населення лікарями

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Забезпеченість лікарями на 10 000 осіб по м. Києву, осіб	53,97	51,79	49,94	48,77	46,9
Найвища забезпеченість лікарями на 10 000 осіб по регіонах України, осіб	56,16	54,94	52,56	52,43	50,9
Бальна оцінка (0...1)	0,961	0,9427	0,9502	0,9302	0,9220

Джерело: побудовано автором на основі [33] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

З іншої сторони, результатом бурхливого розвитку промисловості є несприятливі екологічні умови життя, послаблення імунітету населення і, як наслідок, вища захворюваність населення на такі небезпечні хвороби як рак та туберкульоз. В Києві захворюваність на них не дуже висока, однак вище, ніж в деяких інших регіонах України. Оцінка цього індикатора приведена в таблиці 2.22.

Таблиця 2.22

Рівень захворюваності населення на злоякісні захворювання та всі форми туберкульозу

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Рівень захворюваності на злоякісні захворювання по м. Києву, випадків на 100 000 осіб	389,2	402,5	324,4	340,4	302,4*
Найнижчий рівень захворюваності на злоякісні захворювання по регіонах України, випадків на 100 000 осіб	242,2	249,7	183,4	197,3	164,6*
Бальна оцінка (0...1)	0,6223	0,6204	0,5654	0,5796	0,5442
Рівень захворюваності на туберкульоз по м. Києву, випадків на 100 000 осіб	38,7	39,6	24,5	24,5	16,0*
Найнижчий рівень захворюваності на туберкульоз по регіонах України, випадків на 100 000 осіб	27,7	34,6	18,3	18,8	14,4*
Бальна оцінка (0...1)	0,7158	0,8737	0,7469	0,7673	0,8964

Джерело: побудовано автором на основі [33] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Останнім індикатором в межах екологічного потенціалу є капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища. Вони характеризують фінансові ресурси, вкладені в розвиток навколишнього середовища, в будівництво нових об'єктів, таких як парки або заповідники, що піднімає якість

життя в регіоні. Київ за цим показником сильно відстає від інших регіонів, і результативний показник доволі низький. Його значення надані в таблиці 2.23.

Таблиця 2.23

Капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища, млн. грн	1 414,11	1 156,04	1 127,05	602,49*	399,9*
Чисельність населення, млн. осіб	2,943	2,959	2,965	2,957	2,965*
Капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища на 1 особу в м. Києві, грн.	480,50	390,69	380,12	203,75	134,88
Найвищі капітальні інвестиції на охорону навколишнього середовища на 1 особу по регіонах України, грн	1 007,11	3 914,20	1 615,5	1 198,41*	1497,7*
Бальна оцінка (0...1)	0,4771	0,0998	0,2353	0,17	0,0901

Джерело: побудовано автором на основі [27] і власних розрахунків.

Примітка: *прогнозне значення (відсутні опубліковані офіційні дані)

Загальне значення екологічного потенціалу м. Києва представлено в таблиці 2.24.

Таблиця 2.24

Екологічний потенціал м. Києва

Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Загальний показник екологічного потенціалу регіону	0,6514	0,6082	0,6217	0,5983	0,5909

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.19-2.23.

Загалом, проаналізувавши даний потенціал, можна дійти до висновку, що він може негативно вплинути на інвестиційну привабливість підприємства. Київ страждає від значного обсягу викидів в атмосферне повітря, рівень хворобливості на небезпечні захворювання далекий від ідеального. Також обсяг капітальних витрат на екологію тут значно менший, ніж в інших регіонах країни. Екологічний потенціал м. Києва нижчий за інші потенціали, що свідчить про його негативний вплив на інвестиційну привабливість підприємства.

Розрахувавши часткові потенціали, тепер стає можливим визначення загального показника інвестиційної привабливості регіону. Результати розрахунку подані в таблиці 2.25.

Таблиця 2.25

Інвестиційна привабливість м. Києва

Показник	Вага	2018	2019	2020	2021	2022
Економічний потенціал	0,4	0,9681	0,9244	0,8940	0,8546	0,7943
Інноваційний потенціал	0,2	0,6875	0,6859	0,6772	0,6762	0,6710
Соціальний потенціал	0,3	0,9637	0,9659	0,9784	0,9868	0,9933
Екологічний потенціал	0,1	0,6514	0,6082	0,6217	0,5983	0,5909
Загальний показник інвестиційної привабливості регіону		0,8790	0,8575	0,8487	0,8330	0,8090

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.8, 2.12, 2.18 і 2.24.

Зобразимо зміну інтегрального показника інвестиційної привабливості за аналізований період на рисунку 2.2.

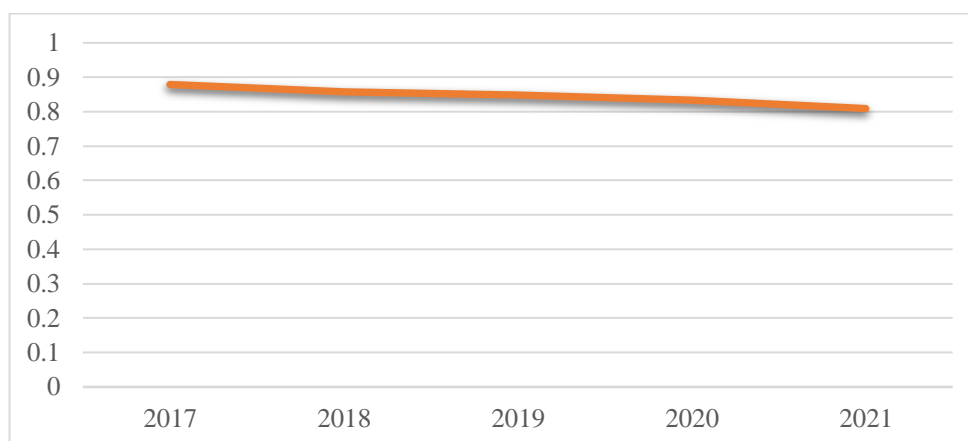

Рисунок 2.2. Загальний показник інвестиційної привабливості м. Києва

Джерело: побудовано автором на основі Таблиці 2.25.

Сукупна інвестиційна привабливість Києва знаходиться на відносно високому рівні. Динаміка показника низхідна, що пояснюється впливом військового стану в Україні на всі сфери життя. Проте, Київ визнається достатньо привабливим регіоном для здійснення інвестицій у наявний або новий бізнес.

2.3. Оцінка фінансового стану та ринкової вартості ПрАТ «ВФ Україна» як внутрішнього фактору його інвестиційної привабливості

Більшість методів оцінки інвестиційної привабливості підприємства ґрунтуються на фінансовому аналізі стану підприємства. У межах оцінки інвестиційної привабливості підприємства, аналіз ринкової вартості та фінансового стану відіграє важливу роль, оскільки представляє інвестору повну характеристику ефективності діяльності підприємства, а за динамічної оцінки показників, інвестор може побачити тенденції функціонування підприємства, що є актуальним при вкладенні коштів.

В межах оцінки внутрішнього стану ПрАТ «ВФ Україна» було виділено значні групи показників, які будуть піддаватися аналізу та оцінці. Це основні – показники ринкової вартості компанії та додаткові – показники фінансового стану компанії – індикатори.

Перша група досліджуваних показників – основні. Вони включають:

- 1) Вартісно-орієнтовані фінансові показники
- 2) Фінансові показники ефективності діяльності
- 3) Фінансові показники ефективності формування та використання грошових потоків
- 4) Фінансові показники акціонерної вартості

Всі індикатори, що входять до групи основних, є стимуляторами (крім WACC).

Перша підгрупа основних показників – вартісно-орієнтовані фінансові показники. Їх задача полягає в охарактеризуванні створення вартості, тобто головна мета діяльності підприємства – максимізація його вартості, приріст якої визначається із урахування витрат на капітал – реалізовується якнайповніше [5]. Розрахунок та оцінка цих індикаторів здійснені в таблиці 2.26.

Таблиця 2.26

Вартісно-орієнтовані фінансові показники ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий операційний прибуток після вирахування податків NOPAT, тис. грн	2 460 666	2 514 286	2 735 081	5 655 466	2 478 392
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,9193	0,4836	1
Середньозважена вартість капіталу WACC	0,10	0,11	0,06	0,14	0,05
Бальна оцінка (0...1)	1	0,9091	1	0,4286	1
Економічна додана вартість EVA, тис. грн	764 085	575 065	887 216	1 265 867	607 585
Бальна оцінка (0...1)	1	0,7526	1	1	0,48

Джерело: розраховано автором на основі Додатків А і Б.

Показник NOPAT показує ефективність діяльності без урахування податків. Протягом аналізованого періоду спостерігається стабільне зростання. WACC характеризує сукупну вартість капіталу підприємства. Для Vodafone Україна найнижча вартість капіталу спостерігалася в 2022 році, до чого в 2021 вона була найвищою за аналізований період. EVA є більш «справедливим» прибутком, оскільки враховує факт, що чистий прибуток має зменшуватися на вартість капіталу, який використовується в процесі діяльності. Отримані значення показника позитивні, хоча і видно суттєвий спад в 2022 році на тлі початку військових подій.

Наступною підгрупою показників, що підлягають аналізу, є показники рентабельності підприємства. Їх значення подані в таблиці 2.27.

Таблиця 2.27

Рентабельність ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Рентабельність інвестицій ROI	0,07	0,06	0,03	0,06	0,02
Бальна оцінка (0...1)	1	0,8571	0,4286	0,8571	0,2857
Рентабельність активів ROA	0,09	0,09	0,04	0,11	0,03
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,4444	1	0,2727
Рентабельність власного капіталу ROE	0,17	0,16	0,09	0,25	0,07
Бальна оцінка (0...1)	1	0,9412	0,5294	1	0,28
Прибуток до виплати відсотків, податків та амортизації EBITDA, тис. грн	6 990 639	7 750 304	7 736 457	11 408 570	6 816 469
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,9982	1	0,5975

Джерело: розраховано автором на основі Додатків А і Б.

Індикатор ROI показує, як швидко окупаються інвестиції в підприємство. Рентабельність активів ROA характеризує здатність організації генерувати

прибуток без урахування структури капіталу. Рентабельність власного капіталу ROE показує віддачу від вкладення коштів акціонерів у підприємство. На об'єкті дослідження всі три показники мають однакову динаміку – поступовий спад до 2020, часткове відновлення в 2021 і найбільший спад в 2022 році. Показник EBITDA відображає реальний прибуток компанії без впливу неопераційних факторів. За таблицею він позитивний і зростає до 2021 року.

На основі показників, представлених в таблиці 2.28, буде здійснена оцінка ефективності грошових потоків.

Таблиця 2.28

Ефективність грошових потоків ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий грошовий потік NCF, тис. грн	1 976 950	-1 159 132	1 257 270	23 762	1 571 983
Бальна оцінка (0...1)	1	0	0,6360	0,0120	0,7952
Покриття грошових потоків CFC, тис. грн	0,59	0,74	0,40	0,45	0,34
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,5405	0,6081	0,4595

Джерело: розраховано автором на основі Додатків Б і В.

Чистий грошовий потік визначає надходження або втрату коштів за певний період (після того, як усі боргові зобов'язання були сплачені). ПрАТ «ВФ Україна» має від'ємний грошовий потік в 2019 році, що аномально з огляду на те, що за рік до цього було досягнуто максимального значення чистого грошового потоку. Коефіцієнт покриття грошових потоків показує, як добре компанія може сплатити борги операційними коштами. На початку періоду об'єкт дослідження був у найкращому становищі, але втратив понад 20% можливостей покриття до кінця періоду.

Остання підгрупа основних показників – фінансові показники акціонерної вартості. В таблиці 2.29 наведені їх значення та результати оцінки в балах.

Таблиця 2.29

Акціонерна вартість ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий прибуток на одну акцію EPS, грн	2,43	2,69	1,68	5,04	1,36
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,6245	1	0,2698
Сукупна акціонерна доходність TSR	102,98	-	-	448,64	-
Бальна оцінка (0...1)	1	0	0	1	0

Джерело: розраховано автором на основі Додатка Б.

Прибуток на акцію показує, скільки грошей компанія заробляє на кожній своїй акції. ВФ Україна має спадну динаміку до 2020 року, після якого вже в 2021 показник зріс в понад як 2 рази в порівнянні з 2018, після чого видно найбільший спад в 2022 році. Загальний прибуток акціонерів – індикатор фінансової ефективності, що вказує на загальну суму, яку інвестор отримує від інвестицій, зокрема акціонерного капіталу. Вимірювання здійснюється в динаміці, тому базисним значенням тут є 2018 рік. TSR був позитивним лише в 2018 та 2021 роках, оскільки на ті періоди припала виплата дивідендів.

Таким чином, можемо підсумувати узагальнену оцінку інвестиційної привабливості підприємства на базі основних показників його результативності в таблиці 2.30.

Таблиця 2.30

Узагальнюючий показник ринкової вартості та прибутковості ПрАТ «ВФ
Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Загальний показник ринкової вартості та прибутковості діяльності компанії	1	0,7691	0,6474	0,7627	0,4946

Джерело: побудовано автором на основі Таблиці 2.26-2.29.

Порівнявши показники ринкової вартості та прибутковості діяльності, ми виявили, що від ідеального стану підприємство сильно відстає. Велика кількість включених індикаторів мала тенденцію до спаду протягом 2017-2020 років, за рахунок чого знижувався і рівень узагальнюючого показника групи. У 2021 році відбулося часткове відновлення показників, однак найбільш негативного впливу показники зазнали в 2022 році, що пояснюється впливом військових подій на економіку країни. В цілому, динаміка ринкової вартості та прибутковості характеризується значною варіативністю та відсутністю бажаної стабільності.

Друга група індикаторів інвестиційної привабливості підприємства – показники фінансового стану. Вони відображають стан капіталу в процесі його кругообігу на основі характеристики активів і джерел їх формування та їх співвідношень.

До показників, які будуть аналізуватися в межах даної групи, відносяться такі:

- 1) Показники ділової активності (депресори)
- 2) Показники фінансової стійкості (стимулятори (крім коефіцієнта капіталізації))
- 3) Показники ліквідності та платоспроможності (стимулятори)

Складова фінансового стану, яка буде аналізуватися першою, є ділова активність. Тут відсутні нормативні показники, тому оцінка здійснюється в динаміці, аналогічно до показників ринкової вартості. Показники, включені до оцінки, подані в таблиці 2.31.

Таблиця 2.31

Ділова активність ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Період обороту дебіторської заборгованості, днів	20,5	16,7	19,02	19,57	50,85
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,878	0,8533	0,3284
Період обороту запасів, днів	1,54	0,78	0,62	0,53	0,65
Бальна оцінка (0...1)	1	1	1	1	0,8154
Період обороту кредиторської заборгованості, днів	153,5	69,2	73,86	60,9	73,13
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,9369	1	0,8328
Тривалість операційного циклу, днів	22,04	17,48	19,64	20,1	51,5
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,89	0,8697	0,3394
Тривалість фінансового циклу, днів	-131,46	-51,72	-54,22	-40,81	-21,63
Бальна оцінка (0...1)	1	0,3934	0,4124	0,3104	0,1645

Джерело: розраховано автором на основі Додатків А і Б.

Динаміка ділової активності ПрАТ «ВФ Україна» є нестабільною. Періоди обороту запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості значно зросли на кінець аналізованого періоду порівняно з його початком. При цьому найкращого результату було отримано в 2019 році за трьома показниками. Період операційного циклу характеризує час від закупівлі сировини та матеріалів до оплати виготовленої продукції. Відповідно до перерахованих вище показників, цей також в цілому зріс, що є негативною тенденцією. Фінансовий цикл – це вже термін, за який поточні активи виробництва здійснюють повний оборот. Від’ємні значення характеризують той факт, що виробництво і розрахунки з покупцями відбуваються швидше, ніж сплата заборгованості перед кредиторами. В нашому

випадку, фінансовий цикл із суттєвого негативного значення зріс до 2022 року, хоча і залишився менше 0, що можна описати негативно.

Не менш важливою підгрупою показників є індикатори фінансової стійкості. Їх значення та динаміка оцінюються по відношенню до нормативних значень наведених у першому розділі. Результати розрахунків показані в таблиці 2.32.

Таблиця 2.32

Фінансова стійкість ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,49	0,59	0,41	0,44	0,42
Бальна оцінка (0...1)	0,98	1	0,82	0,88	0,8435
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-2,06	-2,80	-0,38	-0,29	-0,12
Бальна оцінка (0...1)	0	0	0	0	0
Коефіцієнт капіталізації	0,94	1,42	0,70	0,79	0,73
Бальна оцінка (0...1)	1	0,7042	1	1	1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,71	-0,52	-0,39	-0,28	-0,15
Бальна оцінка (0...1)	0	0	0	0	0
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,71	0,74	0,87	0,87	0,86
Бальна оцінка (0...1)	0,8875	0,925	1	1	1

Джерело: розраховано автором на основі Додатка А.

Фінансова незалежність об'єкта дослідження знаходиться на досить високому рівні – понад 40%, що дуже близько до нормативних значень. З іншого боку, власний оборотний капітал від'ємний, що означає недостатність власного капіталу для покриття оборотних і частини необоротних активів, через що підприємство не забезпечене їм (від'ємний коефіцієнт забезпеченості), а також власний капітал позбавлений будь-якої маневреності. Індикатор капіталізації показує, скільки грошових одиниць залученого капіталу припадає на одиницю власного. Тут це співвідношення нормалізувалося в 2020 році і залишилося в межах норми в 2021-2022. Фінансова стійкість об'єкта мала позитивну динаміку до зростання, підтримуючи нормативне значення з 2020 року.

Останньою підгрупою показників фінансового стану є ліквідність компанії. Вона визначається на основі трьох показників, оцінка яких надана нижче в таблиці 2.33.

Таблиця 2.33

Ліквідність ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,46	0,27	2,98	3,03	3,26
Бальна оцінка (0...1)	1	1	0,5	0,5	0,5
Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	0,56	0,38	3,16	3,25	3,74
Бальна оцінка (0...1)	0,8	0,5429	0,5	0,5	0,5
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,59	0,42	3,19	3,28	3,77
Бальна оцінка (0...1)	0,3933	0,28	0,5	0,5	0,5

Джерело: розраховано автором на основі Додатка А.

Як видно, абсолютна ліквідність компанії була доволі низька в 2017 році, після чого 2 роки знаходилася в межах норми. Критична ліквідність, на відміну від швидкої, не дотягувала до нижньої межі нормативу аж до 2020 року. Така ж тенденція і в поточної ліквідності. В 2020 році відбувся стрибок ліквідності (абсолютної та швидкої – понад як в 3 рази по відношенню до нормативу), що стало зрозуміло за результатами аналізу, внаслідок чого підприємство мало значний надлишок ліквідності, який, як і її недолік, шкодить бізнесу, оскільки недостатньо активно використовуються оборотні активи.

Тепер ми можемо отримати загальний показник фінансового стану підприємства. Його значення подані в таблиці 2.34.

Таблиця 2.34

Узагальнюючий показник фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Загальний показник фінансового стану компанії	0,7739	0,6804	0,6490	0,6472	0,5249

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.31-2.33.

Фінансовий стан об'єкта дослідження, на основі розрахованих показників можна охарактеризувати як «вище середнього». Найбільшого значення узагальнюючий показник досяг в 2017 році, після чого виключно спадав.

Продемонструємо динаміку узагальнюючого показника ринкової вартості та прибутковості, і аналогічного показника фінансового стану на рисунку 2.3

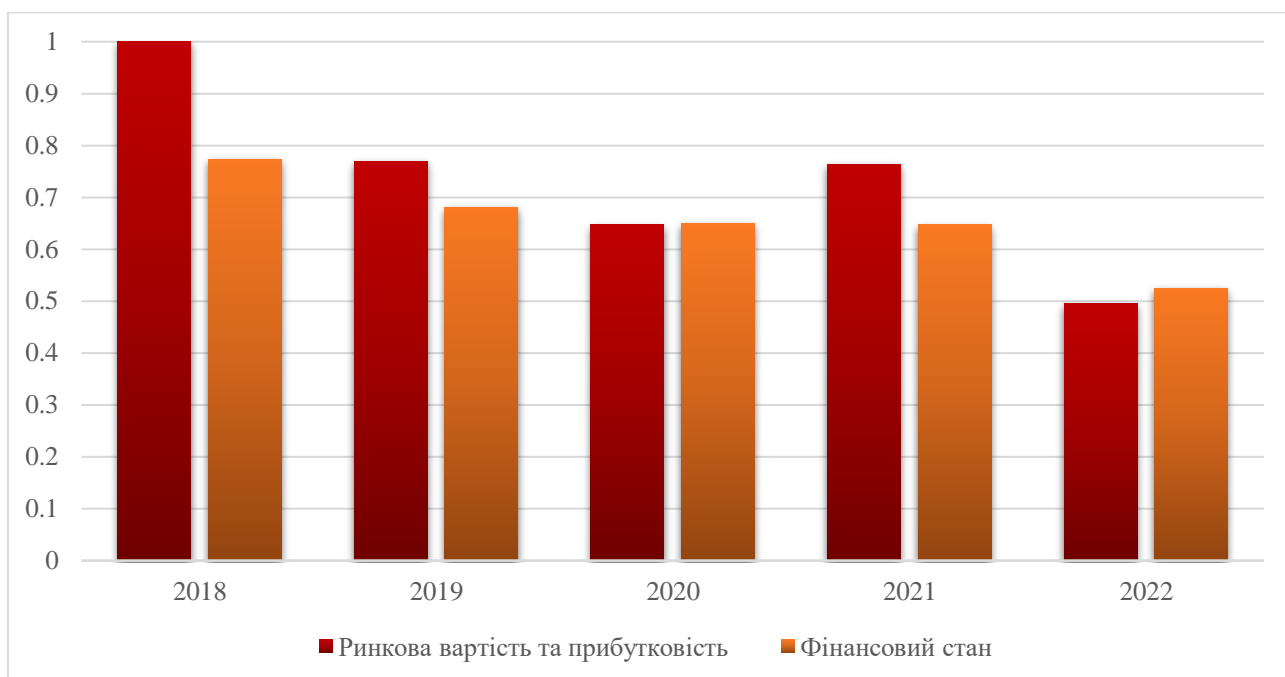

Рисунок 2.3. Складові фінансового стану та ринкової вартості ПрАТ «ВФ Україна» за 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.30 і 2.34.

За даними з графіка видно, що ринкова вартість і ефективність діяльності підприємства спадали до 2020 року, після чого в 2021 показник хоча й зріс, однак не досяг рівня 2018 року. Динаміка ж фінансового стану більш негативна, має низхідну тенденцію до кінця періоду, що гірше в порівнянні з відповідною зміною показника ринкової вартості та прибутковості.

Після розрахунку узагальнюючих показників двох складових груп індикатора інвестиційної привабливості підприємства, ми можемо визначити сам загальний показник фінансового стану компанії (табл. 2.35).

Таблиця 2.35

Фінансовий стан та ефективність діяльності ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	Вага	2018	2019	2020	2021	2022
Ринкова вартість та прибутковість	0,67	1	0,7691	0,6474	0,7627	0,4946
Фінансовий стан	0,33	0,7739	0,6804	0,649	0,6472	0,5249
Загальний показник фінансового стану підприємства		0,9254	0,7398	0,6479	0,7246	0,5046

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.30 і 2.34.

Зобразимо зміну інтегрального показника фінансового стану підприємства за аналізований період на рисунку 2.4.

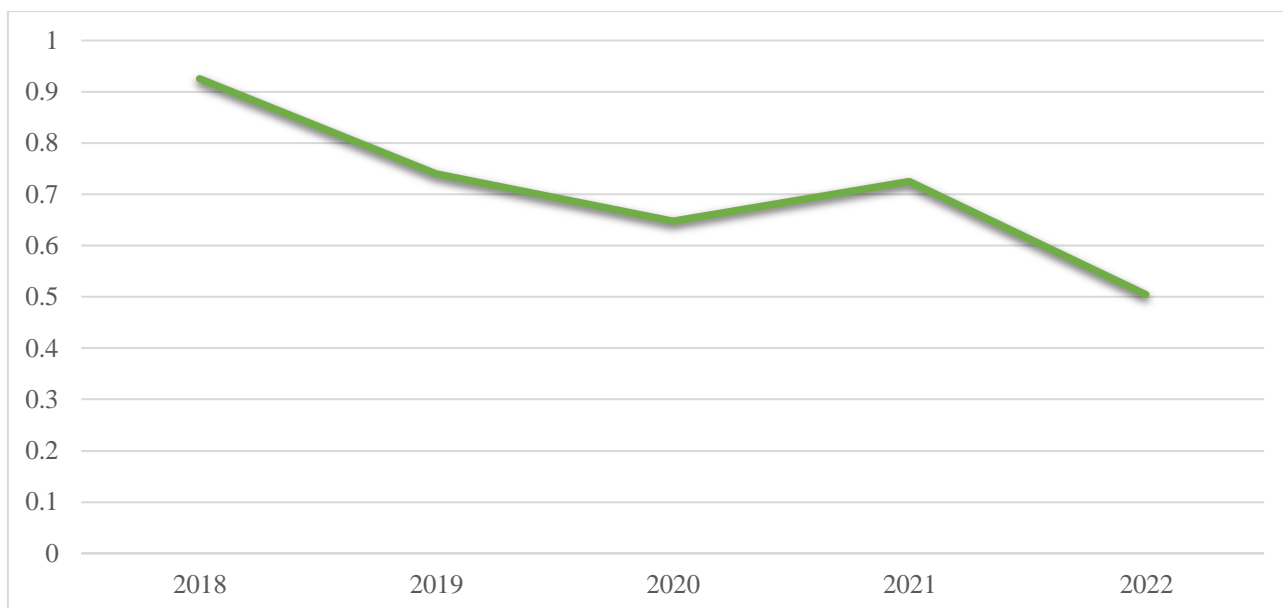

Рисунок 2.4. Загальний показник фінансового стану ПрАТ «ВФ Україна»

Джерело: побудовано автором на основі Таблиці 2.35.

В цілому, фінансова становище підприємства погіршилося за аналізований період. Як вже зазначалося, спад помітний з початку періоду до 2020 року. В 2021 році видно незначне зростання, після чого відбулося військове вторгнення на територію України, вплив якого відчули всі підприємства України.

В наступному розділі буде здійснено розрахунок загального показника інвестиційної привабливості об'єкта дослідження, обґрунтовано результати аналізу і надано відповідні рекомендації для поліпшення привабливості компанії.

Висновки до розділу II:

Інвестування сталого розвитку на регіональному рівні в Україні є критично важливим для економічного зростання та соціально-економічного добробуту, оскільки його недостатній рівень свідчить про депресивність територій. З'ясовано, що повномасштабне вторгнення Росії в Україну призвело до значних

економічних втрат та скорочення виробничих потужностей, що ускладнює залучення інвестицій. Порівняно з іншими цілями, фінансування екологічних ініціатив залишається недостатнім, що є суттєвим недоліком. Однак проведені дослідження ПРООН свідчать про значний потенціал України для подальшого розвитку політики сталого розвитку після завершення військових дій, що відкриває нові можливості для інвестицій у сталий розвиток регіонів.

Було виявлено, що економічний потенціал Київського регіону суттєво впливає на параметри сталого розвитку об'єкта дослідження – ПрАТ «ВФ Україна». Регіон демонструє високу конкурентоспроможність за ключовими економічними параметрами, що сприяє стабільному функціонуванню підприємства. Економічна стабільність регіону дозволяє підприємству ефективно залучати інвестиції та збільшувати свою рентабельність, що є основою для сталого розвитку як самого підприємства, так і регіону в цілому.

Визначено, що інноваційний, соціальний та екологічний потенціали Київського регіону також мають значний вплив на діяльність ПрАТ «ВФ Україна». Інноваційний потенціал, хоч і не є високим, сприяє розвитку нових технологій, що покращує якість наданих послуг. Соціальний потенціал позитивно впливає на підприємство завдяки стабільній зайнятості населення та високому рівню життя, що підвищує попит на послуги компанії. Екологічний потенціал регіону стимулює впровадження сталих практик, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля.

Було виявлено, що фінансовий стан та ринкова вартість ПрАТ «ВФ Україна» відіграють не менш важливу роль у формуванні його інвестиційної привабливості. Аналіз показав нестабільність динаміки ключових показників, що свідчить про вплив зовнішніх факторів, таких як економічні та військові події, на фінансову діяльність компанії. Загальна тенденція до зниження ринкової вартості та прибутковості в останні роки є негативним фактором для потенційних інвесторів.

Розділ III. Розробка заходів із підвищення привабливості інвестицій в сталий розвиток ПрАТ «ВФ Україна»

3.1. Інноваційна методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств на регіональному рівні

Розглянувши наявні методи оцінки інвестиційної привабливості підприємства, було досягнуто висновку, що серед більшості використаних методів основою визначення доцільності привабливості інвестування в підприємство є фінансовий аналіз.

Багато методів оцінки базуються не тільки на фінансовому аналізі підприємства, а включають лише аналіз фінансового стану, вважаючи його достатнім для визначення інвестиційної привабливості компанії.

Ми цю думку не поділяємо, тому вважаємо за необхідне оцінювати не лише внутрішні, а й зовнішні фактори, які можуть вплинути на інвестиційну привабливість компанії. Для вибору розрахункових параметрів інвестиційної привабливості підприємства необхідно враховувати фактичний стан справ на момент оцінки, виділивши важливі для нього фактори.

Серед розглянутих методів були також такі методи оцінки, які полягали в аналізі внутрішніх і зовнішніх факторів інвестиційної привабливості підприємства, в яких були виявлені наявні, на нашу думку, недоліки.

Найбільш складним методом є комплексна оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Крім аналізу фінансового стану компанії як внутрішнього фактора її інвестиційної привабливості, цей метод також включає аналіз стратегії, менеджменту, акціонерів, ступеня впливу покупців і постачальників, позиції на ринку та репутації.

В межах цієї роботи ми не вважаємо вищезазначені фактори необхідними та актуальними для оцінки, у зв'язку з тим, що ПрАТ «ВФ Україна» – другий найбільший виробник мобільних послуг та мобільного Інтернету в країні, вплив абонентів і постачальників на компанію відсутній, у зв'язку з його умовно

монополістичним положенням на відповідному ринку в Україні. У цьому випадку наведені фактори аналізу не мають відношення до компанії, тому такий тип загальної оцінки не може бути застосований до компанії.

Серед розглянутих системних підходів до оцінки інвестиційної привабливості регіону та підприємства ми виділяємо дві методики – оцінка інвестиційної привабливості регіону Петровської С. А. і оцінка інвестиційної привабливості підприємства через фінансовий стан та ринкову вартість компанії, автором якої є Докієнко Л. М.

У методі Петровської оцінюються показники виключно інвестиційної привабливості регіону. Ця модель яскраво описує зовнішні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість компанії і, таким чином, може бути використана для оцінки інвестиційної привабливості регіону як одного з двох етапів оцінки інвестиційної привабливості аналізованого підприємства [17].

Методика оцінювання Л. М. Докієнко поділяє всю сукупність факторів на основні та допоміжні, але тут не вказана можливість порівняння даних показників. Лише зазначається процес максимізації вартості та інвестиційної привабливості підприємства в межах моделі на основі деяких співвідношень розглянутих показників.

Таким чином, найбільш прийнятним рішенням буде створення власного методу оцінки інвестиційної привабливості компанії. На нашу думку, така модель враховуватиме як зовнішні фактори, так і внутрішні, зокрема фінансовий стан підприємства і його ринкову вартість одночасно. Аналіз зовнішніх факторів буде здійснюватися на основі макроекономічних показників в регіоні, тоді як внутрішні чинники визначатимуться на основі фінансової звітності аналізованого підприємства.

Алгоритм запропонованої методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства представлений на рис. 3.1.

У межах даної роботи було вирішено, що, з метою об'єктивності результатів, всі аналізовані показники мають бути безрозмірними, тобто

відносними, а не абсолютними. Аналогічної думки дотримується і Петровська С. А. [17].

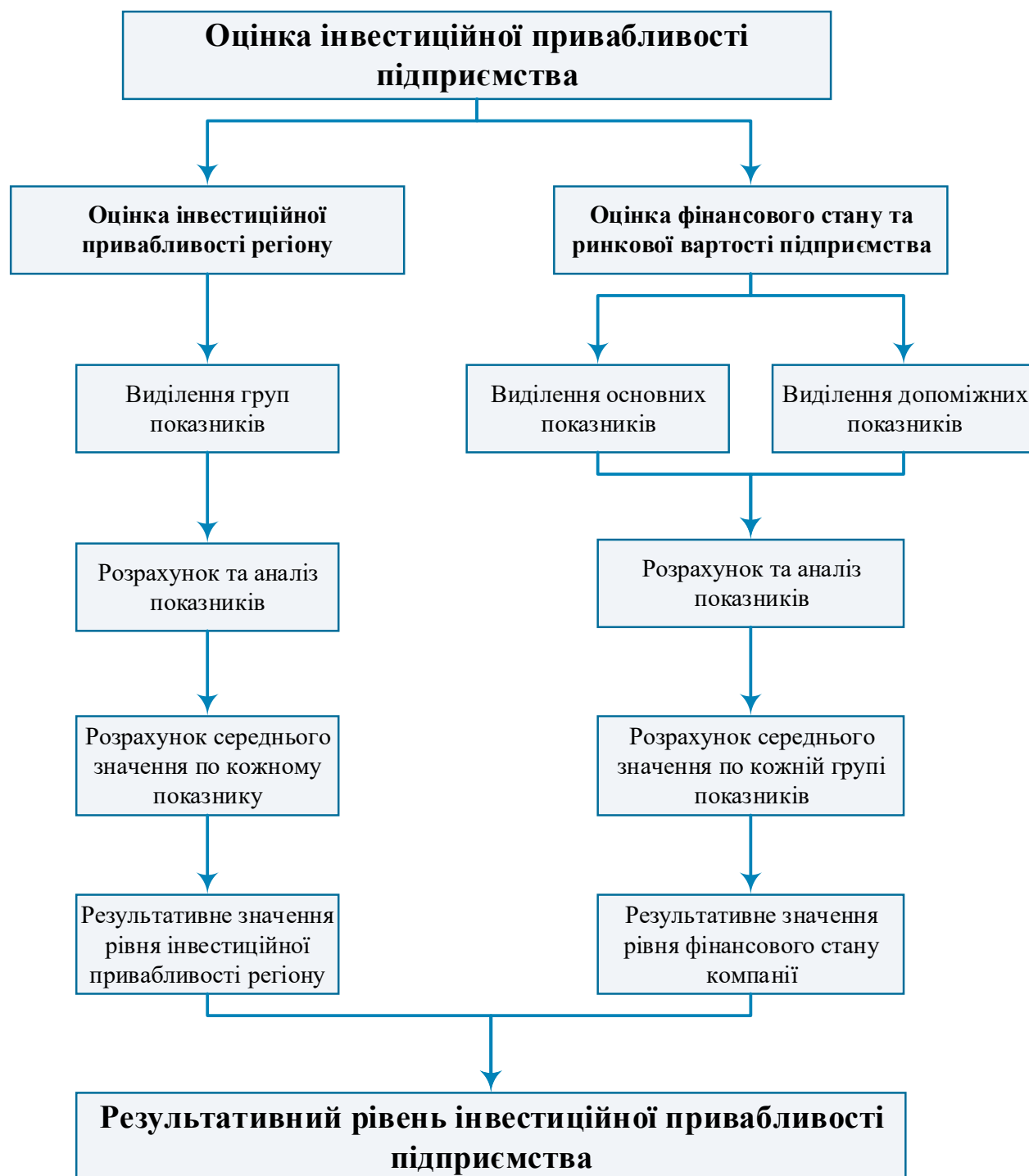

Рисунок 3.1. Алгоритм оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: авторська розробка.

Для того, щоб можна було провести порівняльний аналіз значень показників, аналізу піддавалися значення показників м. Києва і по Україні. Однак, всі показники мають різні одиниці вимірювання і тип показника.

Незалежно від того, якщо значення показника спочатку є відносним або абсолютним, воно має бути переведене у безрозмірну шкалу. Таким чином, кожен показник може бути порівняний з будь-яким іншим. В межах оцінки показників, що входять до групи зовнішнього середовища підприємства – показників регіону, – після аналізу і розрахунків їм присвоюватимуться бали. Спочатку величина буде аналізуватися, чи є індикатор «стимулятором» (чим більше значення, тим вища інвестиційна привабливість) або «депресором» (чим більше значення, тим вища інвестиційна привабливість). Далі здійснюється розрахунок безрозмірного показника за формулою 3.1 або 3.2.

Якщо відхилення в більшу сторону є позитивним, а в меншу сторону є негативним (показник – «стимулятор»):

$$i = \frac{x}{x_{max}} * N \quad (3.1)$$

де i – кінцева безрозмірна величина;

x_{max} – найбільше значення вихідного показника по регіонах країни або середнє значення показника по країні;

N – кількість балів у обраній шкалі.

Якщо відхилення в більшу сторону є негативним, а в меншу сторону є позитивним (показник – «депресор»):

$$i = \frac{x_{min}}{x} * N \quad (3.2)$$

де x_{min} – найменше значення вихідного показника по регіонах країни або середнє значення показника по країні.

Гнучкість такої моделі в тому, що шкала може мати будь-який діапазон, оскільки кінцевий результат не буде виходити за межі обраного діапазону. Нами було взято шкалу від 0 до 1, тобто у вищенаведених формулах N буде рівний 1.

У випадку використання середнього показника по Україні, значення по регіону порівнюється з ним, і, в залежності від типу показника, ставиться відповідний бал, який не може бути меншим за 0 або більшим за 1.

На основі вище сказаного, розрахунок середнього значення по групі показників (виду потенціалу) за обраний період буде виконуватися за формулою 3.3.

$$k = \frac{\sum i}{n} \quad (3.3)$$

де k – середній показник обраного потенціалу регіону;

n – кількість показників i в групі.

Кінцевий інтегральний показник враховуватиме значення розрахованих балів, а також вагових коефіцієнтів груп, до яких ці бальні оцінки відносяться. Розрахунок здійснюється за формулою 3.4.

$$I = \sum w_i * k \quad (3.4)$$

де w_i – ваговий коефіцієнт групи, до якої входить бальна оцінка потенціалу.

Алгоритм оцінки часткових показників, що входять до кінцевого значення інвестиційної привабливості регіону, представлений на рисунку 3.2.

Далі передбачено знаходження середнього значення по кожній з оцінюваних груп показників за аналізований період після проведеної оцінки часткових показників, що входять до складу кожного з них.

Оцінка впливу інвестиційної привабливості регіону на інвестиційну привабливість підприємства передбачає якісний характер оцінки, тобто, аналізуючи той чи інший показник, ми оцінюватимемо характер його впливу на підприємство. У межах якісної оцінки складових зовнішнього середовища підприємства, що становлять загальний рівень інвестиційного потенціалу регіону, кожному потенціалу також надається коефіцієнт впливу, що згадувався раніше.

Якісна оцінка впливу інвестиційної привабливості регіону та її складових є позитивною стороною даного методу оцінки, оскільки для всіх розглянутих факторів будуть зроблені висновки про характер їх впливу, і навіть при

отриманні загального значення інтегрального показника інвестиційної привабливості ми зможемо виявити можливі загрози для підприємства з боку регіональної інвестиційної привабливості

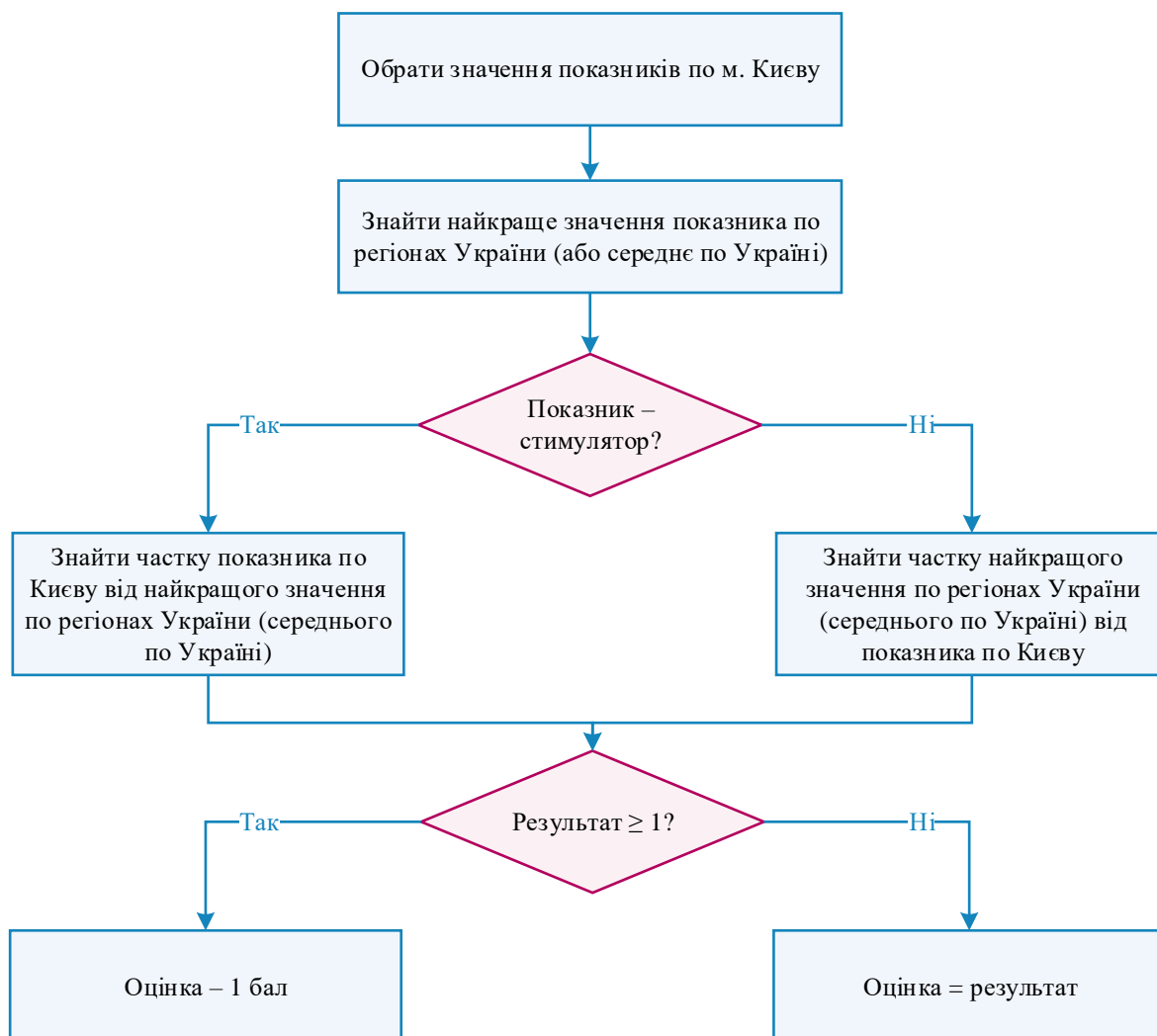

Рисунок 3.2. Алгоритм оцінки часткових показників в структурі регіональної інвестиційної привабливості

Джерело: авторська розробка.

По завершенню даного аналізу будується графік, який наочно демонструє динаміку значення груп показників по м. Києву, і, відповідно, буде надано характер впливу в межах якісної оцінки, а також сформульовані висновки про підсумковий вплив показників та наявність можливих загроз для інвестиційної привабливості підприємства.

Аналогічним чином буде проводитися розрахунок підсумкового значення в балах для використання в кінцевому розрахунку загального значення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства.

Схематичне подання оцінки інвестиційної привабливості регіону відображено на рисунку 3.3. Аналіз проводиться за принципом від часткового до загального.

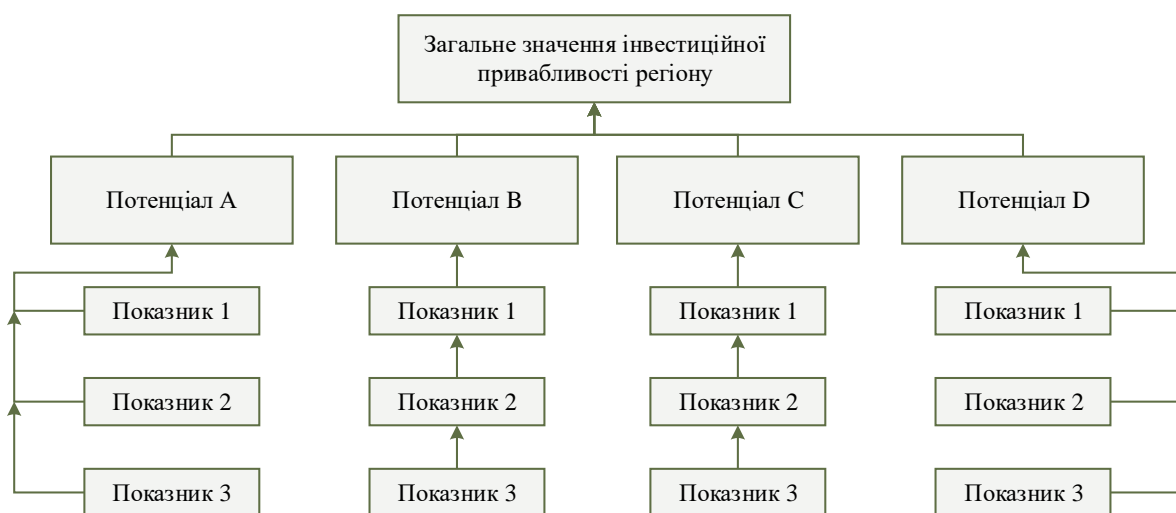

Рисунок 3.3. Узагальнена схема оцінки інвестиційної привабливості регіону

Джерело: авторська розробка.

Необхідно враховувати, що на кожному етапі оцінки здійснюються як якісний аналіз, для виявлення характеру впливу та визначення можливих загроз, так і кількісний аналіз, для кінцевого розрахунку загального значення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства.

Отримавши кінцеве значення інвестиційної привабливості регіону як зовнішнього чинника інвестиційної привабливості підприємства, ми приступаємо до оцінки наступного фактора інвестиційної привабливості підприємства – його фінансового стану та ринкової вартості.

Першою з оцінюваних груп показників є основні показники – показники ринкової вартості. Ці коефіцієнти визначаються за звітними даними, і вони відображають зв'язок вартості акцій підприємства відносно його прибутку та капіталу, а також враховують показники грошових потоків. У таблиці 2.3

представлені часткові показники, що входять до оцінки, за підгрупами, а також формули їх розрахунку, зокрема за балансом.

Таблиця 3.1

Аналіз показників ринкової вартості

Підгрупа	Показник	Розрахунок	Формула за балансом
Фінансові показники ефективності діяльності	рентабельність інвестицій ROI	Чистий прибуток / Середньорічна вартість інвестованого капіталу	$2350 / (1495 + 1595 + 1600)$
	рентабельність активів ROA	Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів	$2350 / 1300$
	рентабельність власного капіталу ROE	Чистий прибуток / Середньорічна вартість власного капіталу	$2350 / 1495$
	прибуток до виплати відсотків, податків та амортизації EBITDA	Чистий прибуток – Фінансові доходи + Фінансові витрати + Податок на прибуток + Амортизація	$2350 - (2200 + 2200) + (2250 + 2255) + 2300 + 2515$
Вартісно-орієнтовані фінансові показники	середньозважена вартість капіталу WACC	Вартість власного капіталу + (1 – Ставка податку на прибуток) * Частка залученого капіталу * Вартість залученого капіталу	$2350 / 1495 + (1 - 0,18) * (1595 + 1695) / 1900 * 3350 / (1595 + 1695)$
	чистий операційний прибуток після вирахування податків NOPAT	EBITDA – Амортизація – Податок на прибуток	$2350 - (2200 + 2200) + (2250 + 2255)$
	економічна додана вартість EVA	NOPAT – WACC * Інвестований капітал	$NOPAT - WACC * (1495 + 1595 + 1600)$
Фінансові показники ефективності формування та використання грошових потоків	чистий грошовий потік NCF	Вхідні грошові потоки – Вихідні грошові потоки	3400
	покриття грошових потоків	Чистий операційний грошовий потік / Поточні зобов'язання	$3195 / 1695$
Фінансові показники акціонерної вартості	чистий прибуток на одну акцію	Чистий прибуток / Кількість акцій	$2350 / 2600$
	показник сукупної акціонерної доходності	(Приріст акціонерного капіталу + Дивіденди) / Акціонерний капітал (базисний період)	$(1495 + 3355) / 1495$

Джерело: авторська розробка

Після розрахунку часткових показників буде проведено порівняння показників у динаміці за п'ять років. Це необхідно для надання бальної оцінки кожному показнику в зв'язку з тим, що нормативних значень за цими коефіцієнтами не встановлено. Перше значення ряду T1 отримує 1 бал. Далі, значення показника порівнюється з найкращим за періоди, що передують даному (для T2 – порівняння з T1) – якщо воно перевищує їх (стимулятор) або нижче за них (депресор), то він отримує 1 бал. Аналогічно, в разі протилежної динаміки, оцінка визначається на основі співвідношення з найбільшим/найменшим

досягнутим значенням за весь час до даного. Схематично це можна зобразити на рисунку 3.4.

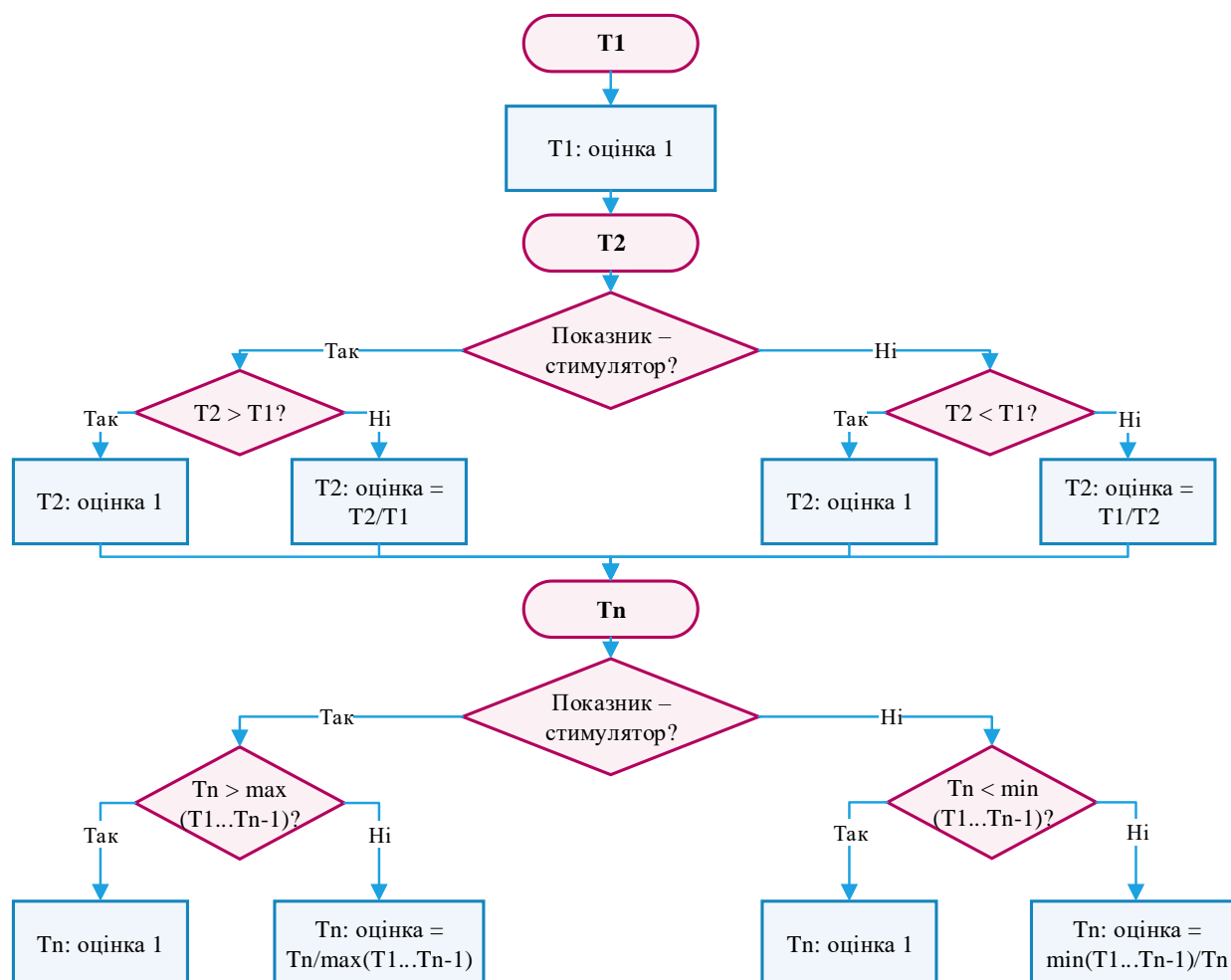

Рисунок 3.4. Алгоритм оцінки часткових показників ринкової вартості

Джерело: авторська розробка.

Перевагою вище зазначеного алгоритму є врахування динаміки значень, тобто оцінка показника T_n визначається через порівняння з показниками $T_1 \dots T_{n-1}$ за відповідні періоди до цього, без урахування значень, отриманих після T_n . Іншими словами, якщо станом на період n показник T_n показав найкраще значення, то оцінка виставляється нього як для показника за період $1 \dots n$. Ідеальна ситуація (за кожен період оцінка 1 бал) можлива у випадку перевершення кожним наступним показником попереднього до нього протягом усього аналізованого періоду.

По завершенню аналізу та присвоєння балів кожній підгрупі показників, ми переходимо до наступної частини оцінки інвестиційної привабливості підприємства – знаходження середнього значення по кожній з оцінюваних підгруп. Таким чином, після аналізу часткових показників та присвоєння їм певного балу, ми виведемо загальне значення оцінюваної підгрупи методом середньозваженого.

Наступна оцінювана підгрупа показників – допоміжні показники, або показники фінансового стану підприємства. Першою є підгрупа показників, що характеризують ділову активність компанії. Часткові показники, що входять до цієї групи та формули їх розрахунку представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз показників ділової активності підприємства

Показник	Розрахунок	Формула за балансом
період обороту дебіторської заборгованості	Виручка / Середньорічна дебіторська заборгованість	$2000 / (1125 + 1130 + 1135 + 1155)$
період обороту запасів	Виручка / Середньорічна вартість запасів	$2000 / 1100$
період обороту кредиторської заборгованості	Виручка / Середньорічна кредиторська заборгованість	$2000 / (1610 + 1615 + 1620 + 1625 + 1630)$
тривалість операційного циклу	Період обороту дебіторської заборгованості + Період обороту запасів	-
тривалість фінансового циклу	Тривалість операційного циклу - Період обороту кредиторської заборгованості	-

Джерело: авторська розробка

Ділова активність оцінюватиметься не через нормативні значення (за їх відсутності), а за допомогою оцінювання відхилення часткових показників від своїх значень за попередній період. Якщо значення показника має виключно позитивний ефект, то показнику буде надано 1 бал, якщо негативний – то за відношенням до останнього періоду, коли було помічене зниження.

Далі аналізу піддаються індикатори фінансової стійкості підприємства. Часткові показники, формули їх розрахунку та нормативні значення наведені у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства

Показник	Розрахунок	Формула за балансом	Норматив
коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал / Баланс	1495 / 1900	> 0,5
коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	(Власний капітал – Необоротні активи) / Оборотні активи	(1495 – 1095) / 1195	> 0,1
коефіцієнт капіталізації	Залучений капітал / Власний капітал	(1595 + 1695) / 1495	< 1
коефіцієнт маневреності власного капіталу	(Власний капітал – Необоротні активи) / Власний капітал	(1495 – 1095) / 1495	0,2 – 0,5
коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Баланс	(1495 + 1595) / 1900	0,8 – 0,9

Джерело: авторська розробка

Усі показники, включені в оцінку фінансової стійкості підприємства, є відносними і можуть порівнюватися з нормативними значеннями, а, отже, кожному з оцінюваних показників буде надано бал: якщо показник знаходиться в нормативних межах, то його оцінка – 1 бал, якщо за межами, то, залежно від направленості, по відношенню до верхньої або нижньої межі. Внаслідок цього, відповідно, буде виведено загальне значення для цієї підгрупи.

Остання оцінювана підгрупа показників – показники ліквідності та платоспроможності. Часткові показники, формули їх розрахунку та нормативні значення представлені у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства

Показник	Розрахунок	Формула за балансом	Норматив
коефіцієнт покриття	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	1195 / 1695	1,5 – 2,5
коефіцієнт критичної ліквідності	(Грошові кошти + Короткострокові інвестиції + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання	(1165 + 1160 + 1125 + 1130 + 1135 + 1155) / 1695	0,7 – 1
коефіцієнт абсолютної ліквідності	(Грошові кошти + Короткострокові інвестиції) / Поточні зобов'язання	(1165 + 1160) / 1695	0,2 – 0,7

Джерело: авторська розробка

Після розрахунку коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності буде проведено їх кількісну оцінку на відповідність чи невідповідність нормативним значенням, внаслідок чого кожному з розглянутих коефіцієнтів буде присвоєно значення в балах (аналогічно до показників фінансової стійкості) та виведено загальне значення підгрупи за кожний з періодів.

По завершенню аналізу фінансового стану та ринкової вартості необхідно вивести таблицю з отриманими бальними значеннями по кожній із розглянутих підгруп показників, для отримання підсумкового значення фінансового стану та вартості підприємства у проміжку від 0 до 1 методом середньозваженого за кожен період. Аналогічно необхідно буде визначити загальне значення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства, враховуючи зовнішні та внутрішні фактори оцінки. Загальне значення інтегрального показника інвестиційної привабливості так само варіюватиметься від 0 до 1.

Усі фактори оцінки будуть піддаватися якісному аналізу для виявлення слабких сторін підприємства.

Таким чином, за допомогою проведеної оцінки ми зможемо:

- 1) всебічно проаналізувати фактори, значущі для оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- 2) виявити наявність потенційних загроз та слабких сторін підприємства;
- 3) отримати загальне значення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства, яке застосовується для порівняння з іншими підприємствами аналогічним методом;
- 4) зробити об'єктивні висновки про інвестиційну привабливість підприємства, спираючись як на інтегральний показник, так і на якісні характеристики оцінки.

3.2. Пріоритетні напрямки інвестування в сталий розвиток підприємства

Внаслідок проведення аналізу інвестування сталого розвитку в ПрАТ «ВФ Україна» за 2018-2022 рр. було проведено оцінку:

- інвестиційної привабливості м. Києва як зовнішнього фактора інвестиційної привабливості ПрАТ «ВФ Україна», зокрема, було проведено

оцінку складових інвестиційної привабливості регіону: економічного, соціального, інноваційного та екологічного потенціалів;

– фінансового стану та ринкової вартості ПрАТ «ВФ Україна» як внутрішнього чинника його інвестиційної привабливості.

Провівши аналіз інвестиційної привабливості об'єкта дослідження, ми визначили рівень його інвестиційної привабливості, який представлений у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Загальне значення інтегрального показника інвестиційної привабливості
ПрАТ «ВФ Україна»

Показник	Вага	2018	2019	2020	2021	2022
Інвестиційна привабливість регіону	0,5	0,8790	0,8575	0,8487	0,8330	0,8090
Фінансовий стан та ефективність діяльності підприємства	0,5	0,9254	0,7398	0,6479	0,7246	0,5046
Інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства		0,9022	0,7987	0,7483	0,7788	0,6568

Джерело: побудовано автором на основі Таблиць 2.25 і 2.35.

Динаміка даного показника зображена на рис. 3.5

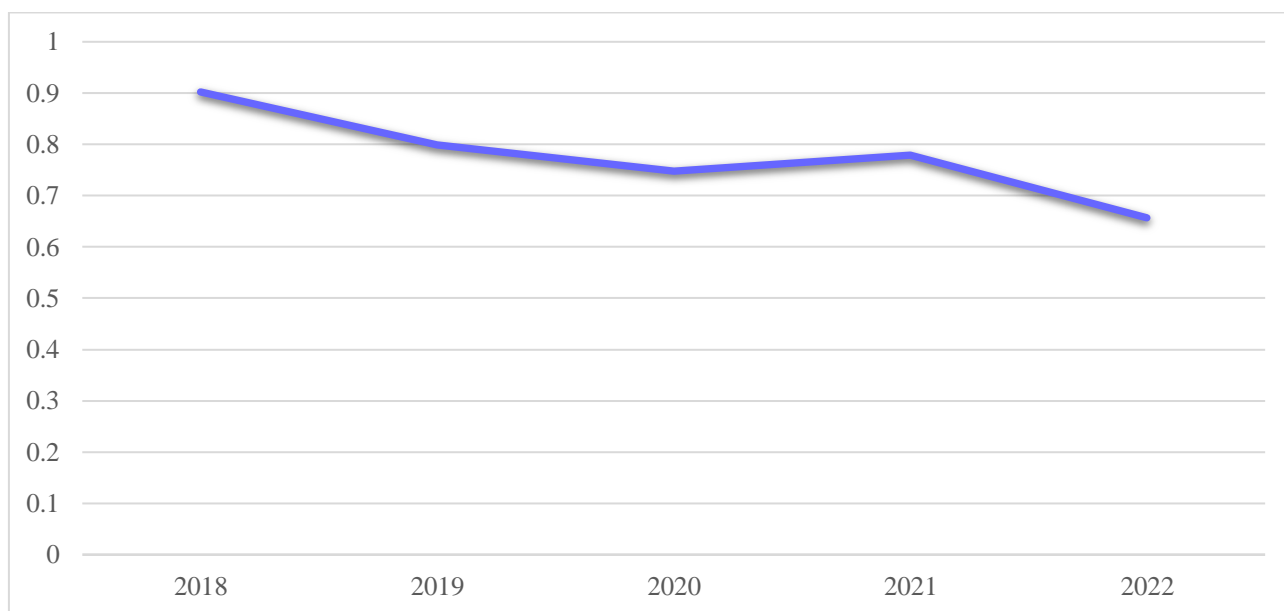

Рисунок 3.5. Інтегральний показник інвестиційної привабливості ПрАТ «ВФ Україна»

Джерело: побудовано автором на основі Таблиці 3.5.

Таким чином, провівши аналіз інвестиційної привабливості підприємства, ми отримали загальне значення інтегрального показника його інвестиційної привабливості, яке може бути порівняно інвестором з іншими підприємствами, які його цікавлять, подібним методом оцінки.

Насамкінець можна запропонувати кілька рекомендацій щодо покращення інвестування ПрАТ «ВФ Україна» у власний сталий розвиток.

По-перше, враховуючи сприятливий економічний і соціальний потенціал регіону – м. Києва – компанія повинна активно використовувати ці переваги для зміцнення своїх позицій на ринку. Високий рівень життя та наявність інноваційних можливостей у столиці відкривають можливості для залучення талановитих фахівців та впровадження новітніх технологій. Інвестиції в дослідження та розробки мають стати основою для сталого розвитку, що забезпечить конкурентну перевагу в довгостроковій перспективі.

Щодо внутрішніх показників компанії, необхідно звернути увагу на стабілізацію фінансових показників. Динаміка ринкової вартості, рентабельності та акціонерної вартості свідчить про необхідність більш ретельного планування та контролю за фінансовими потоками. Особливу увагу слід приділити оптимізації фінансової стійкості та ліквідності компанії, щоб уникнути непередбачених коливань у майбутньому.

Для підтримання стратегії сталого розвитку варто розглянути можливість інвестування в заходи, спрямовані на підвищення операційної ефективності, що дозволить збільшити рентабельність. Також важливо оптимізувати фінансову структуру, зменшити надлишковий запас ліквідності, і направити вивільнені ресурси на стратегічні проекти, що мають потенціал для довгострокового зростання.

Незважаючи на негативний екологічний потенціал столиці, компанія повинна враховувати цей фактор у своїх стратегіях сталого розвитку, зокрема, шляхом впровадження екологічних ініціатив. Хоча екологічні аспекти безпосередньо не впливають на діяльність ПрАТ «ВФ Україна», їх врахування позитивно позначиться на іміджі підприємства та підвищить його привабливість

для інвесторів, які дедалі більше орієнтуються на стратегічний, тобто сталий розвиток бізнесу.

На основі здійсненого аналізу та висновків з нього варто виділити основні моменти діяльності підприємства, які інвестору слід врахувати під час ухвалення рішення про вкладення коштів в ПрАТ «ВФ Україна»:

– інвестор може вибрати джерела залучення коштів у діяльність компанії. В 2020 році підприємство залучило доволі значну довгострокову позику (понад 12 млрд грн в еквіваленті) із-за кордону для розвитку бізнесу, що хоча і позитивно вплинуло на поточні показники діяльності, однак з'явилася необхідність здійснювати відсоткові витрати за капітал (яких до цього не було), а також утримувати значну частку дебіторської заборгованості, яка здебільшого фінансується за рахунок цього капіталу (приріст торгової дебіторської заборгованості в 2022 році склав 183%). Зокрема, в 2022 році компанія отримала 3 775 503 тис. грн збитку від курсових різниць за довгостроковими позиками, в 2023 – 572 245 тис. грн збитку. За рахунок цих факторів чистий прибуток підприємства зменшився, проте на той момент у підприємства не було можливості залучити акціонерний капітал;

– інвестор може зменшити обсяги адміністративних витрат, зокрема, за рахунок скорочення чисельності управлінського персоналу та кількості робочих приміщень, які зараз орендуються, і внаслідок скорочення кадрів внаслідок пандемії і військових подій слабо покривається вартість їх утримання. В 2023 році витрати на заробітну плату КУП зросли з 1 067 591 тис. грн до 1 094 001 тис. грн, витрати на утримання офісу – з 238 935 до 269 138 тис. грн. Ці конкретні статті займають 21% всіх операційних витрат (без врахування собівартості). Їх оптимізація дозволить скоротити операційні витрати та покращити показники рентабельності виробництва;

– через військовий конфлікт в країні підприємство втратило деяку частину клієнтської бази, вимушене здійснювати витрати на відновлення пошкоджених або знищених частин мережі (в 2022 році втрати від знецінення активів внаслідок військових дій склали 943 507 тис. грн, в 2023 – 34 715 тис.

грн, 121 201 тис. грн витрат на електроенергію на тимчасово окупованих територіях, 2 450 тис. грн інших витрат, пов'язаних із військовими діями. Додатково ПрАТ «ВФ Україна» знижує свою ефективність через масові відключення електроенергії, через що вимушена здійснювати додаткові витрати на закупівлю спеціального обладнання. Однак, незважаючи на це, компанія продовжує надавати послуги абонентам за відносно сталими цінами і причин для переривання діяльності немає. Проте найближчим часом у підприємства може виникнути потреба у додатковому фінансуванні, чим може влучно скористатися інвестор.

Інвестору можна рекомендувати декілька пріоритетних напрямів для вкладення в сталий розвиток ПрАТ «ВФ Україна», зважаючи на поточний стан компанії та економічні виклики, з якими підприємство стикається.

Перш за все, варто приділити увагу оптимізації фінансової структури підприємства. Значний приріст довгострокових зобов'язань, зокрема інших зобов'язань у вигляді довгострокової позики в іноземній валюті (сума статті – 15 057 720 тис. грн на 31.12.2023 і 14 393 523 тис. грн на 31.12.2022 (в еквіваленті)), призвів до зростання фінансових та курсових витрат компанії. Це посилює навантаження на основну діяльність і знижує чистий прибуток. Інвестору доцільно спрямувати інвестиції на зменшення залежності від позикових коштів шляхом залучення акціонерного капіталу або використання інноваційних фінансових інструментів, таких як факторинг. Це дозволить більш ефективно керувати дебіторською заборгованістю без імобілізації коштів у розрахунках та знизити витрати на обслуговування позик, необхідних для покриття дефіциту коштів.

Крім того, оптимізація операційних витрат є важливим напрямом для підвищення рентабельності компанії. Нині витрати на утримання управлінського персоналу та орендовані офіси помітно зросли, що є тягарем для операційного бюджету. Скорочення чисельності персоналу та зменшення потреби в офісних приміщеннях, зокрема за рахунок впровадження віддаленої роботи, може стати

ефективним кроком. Інвестування в автоматизацію процесів також сприятиме зниженню адміністративних витрат, а отже, нарощенню рентабельності бізнесу.

У зв'язку з військовими діями на території країни, ПрАТ «ВФ Україна» зазнає додаткових витрат на відновлення пошкодженої інфраструктури, а також на підтримання стабільності послуг під час відключень електроенергії. Для подолання цих труднощів необхідні інвестиції в модернізацію та підвищення стійкості інфраструктури. Придбання автономного обладнання для енергопостачання дозволить компанії зменшити втрати під час відключень електроенергії, забезпечуючи надійність послуг для клієнтів навіть у складних умовах. Однак тут варто пам'ятати, що це може викликати зростання цін на послуги компанії і певним чином вплинути на позиції на ринку.

Іншим важливим напрямом є розширення клієнтської бази, яка скоротилася внаслідок втрати частини абонентів через військові події. Залучення нових клієнтів стане можливим завдяки розробці стратегій для підвищення лояльності існуючих клієнтів, а також впровадженню спеціальних пропозицій для залучення нових. Наприклад, можна запровадити підтримку постраждалих абонентів, що дозволить зміцнити клієнтські зв'язки та збільшити доходи компанії.

Нарешті, для забезпечення стійкості до воєнних ризиків, інвестору варто розглянути можливість фінансування заходів, які допоможуть компанії знизити вплив війни на її операційну діяльність. Це можуть бути страхові продукти для захисту активів або створення фінансових резервів для покриття непередбачених витрат, пов'язаних із військовими діями. Впровадження таких заходів допоможе ПрАТ «ВФ Україна» ефективніше керувати ризиками та забезпечити стабільний розвиток в умовах поточної ситуації в Україні.

Запропоновані інвестиційні ідеї сприятимуть зниженню фінансового навантаження, підвищенню рентабельності та забезпеченню довгострокової стійкості компанії навіть в умовах економічної та політичної нестабільності в найближчій перспективі.

Висновки до розділу III:

Наявні методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства часто концентруються виключно на внутрішніх факторах, таких як фінансовий стан компанії, нехтуючи впливом зовнішнього середовища. Проте, дослідження показало, що інвестиційна привабливість на регіональному рівні має значний вплив на рішення інвесторів і, відповідно, на загальну привабливість підприємства для вкладення коштів. Тому було визначено необхідність інтеграції зовнішніх факторів у методику оцінки для отримання більш об'єктивної та точної оцінки інвестиційного потенціалу.

Виявлено, що використання авторської методики оцінки інвестиційної привабливості регіону, яка враховує макроекономічні показники, є важливим етапом у процесі загальної оцінки підприємства. Цей підхід дозволяє аналізувати як позитивні, так і негативні аспекти регіональної економіки, які можуть впливати на інвестиційну привабливість компанії. Використання балів та безрозмірних показників для порівняння різних регіональних факторів допомагає створити об'єктивну систему оцінки, яка дозволяє визначити можливі загрози або переваги, пов'язані з регіональною інвестиційною привабливістю.

Було визначено, що інвестиційна привабливість ПрАТ «ВФ Україна» суттєво залежить як від зовнішніх факторів, таких як економічний і соціальний потенціал м. Києва, так і від внутрішніх показників фінансової стабільності компанії. Фактом є те, що зростання економічної привабливості регіону сприяє розвитку підприємства, але при цьому нестабільний фінансовий стан компанії, особливо у 2022 році, потребує подальшої оптимізації. Для досягнення сталого розвитку підприємству необхідно приділити увагу інвестиціям у власну фінансову стабільність, розширення клієнтської бази та заходи щодо протидії наслідкам військових дій.

ВИСНОВОК

У магістерській роботі було проведено комплексне дослідження інвестиційної привабливості підприємства (на прикладі ПрАТ «ВФ Україна») з метою оцінки можливостей інвестування в сталий розвиток такого підприємства на регіональному рівні. В межах дослідження було розроблено та застосовано авторську методику оцінки інвестиційної привабливості, що дозволяє систематизовано оцінювати як зовнішні, так і внутрішні фактори, що впливають на прийняття інвестиційних рішень.

У першому розділі дослідження було розглянуто теоретичні основи сталого розвитку підприємств, визначено сутність та принципи цього процесу, а також проаналізовано фактори, що впливають на доцільність інвестування. Визначено, що сталий розвиток – це концепція управління, що передбачає забезпечення збалансованого поєднання економічного зростання, соціальної відповідальності та збереження природних ресурсів з метою задоволення потреб поточного покоління, не порушуючи можливості майбутніх поколінь забезпечувати власні потреби. Факторами оцінки доцільності інвестування в сталий розвиток визначено набір зовнішніх і внутрішніх факторів компанії, на основі чого побудована авторська методика оцінки інвестиційного забезпечення сталого розвитку підприємств, яка включає в себе як фінансові, так і нефінансові аспекти, що відповідає сучасним тенденціям інтеграції принципів сталого розвитку у стратегії підприємств.

У другому розділі проведено детальний аналіз інструментарію інвестування сталого розвитку на регіональному рівні. Особливу увагу було приділено Київському регіону як одному з ключових центрів економічної активності України. Застосування авторської методики дозволило всебічно оцінити інвестиційну привабливість м. Києва як зовнішнього фактора, що впливає на інвестиційну привабливість підприємства. Київський регіон було обрано з огляду на його високий рівень розвитку інфраструктури, доступність фінансових ресурсів, сприятливий інвестиційний клімат та високу концентрацію

людського капіталу. Аналіз показав, що ці фактори створюють міцну основу для залучення інвестицій у сталий розвиток підприємств, розташованих у регіоні.

За результатами аналізу виявилось, що столиця України зберегла високий показник інвестиційної привабливості регіону в 2022 році попри військові події (0,809/1 в 2022 році проти 0,879/1 в 2018). Зокрема, найбільш вагомими для оцінки показники – економічний та соціальний потенціал – мають досить високе значення протягом усього аналізованого періоду (0,8 і вище). Це вказує на високу інвестиційну привабливість м. Києва не лише як столиці країни, але й економічного та соціального центру розвитку України.

Також у другому розділі проведено оцінку внутрішніх факторів інвестиційної привабливості ПрАТ «ВФ Україна», зокрема фінансового стану та ринкової вартості підприємства. Розроблена автором методика дозволила всебічно проаналізувати ці показники, визначивши рівень стабільності фінансових потоків, ефективність управління активами та позицію компанії на ринку. Результати аналізу показали, що підприємство має стабільну фінансову базу, що є вагомим чинником для залучення інвестицій у сталий розвиток.

При цьому, фінансовий стан компанії погіршувався за досліджуваний період (2018-2022 рр.). Зокрема, фінансова стійкість та оборотність ПрАТ «ВФ Україна» мали найгірше значення саме в 2022 році. Це зумовлено тим, що в 2022 році почалося військове вторгнення Росії в Україну, внаслідок чого було втрачено або пошкоджено частину активів компанії, зменшилася клієнтська база, почався брак кадрів, зросли операційні витрати і зменшився прибуток. Такі негативні зміни суттєво вплинули на показники фінансового стану та ринкової вартості підприємства. Таким чином, на кінець 2022 року показник оцінки внутрішніх факторів склав 0,5046/1 в порівнянні із 0,9254/1 в 2018 році.

На основі отриманих даних було розраховано інтегральний показник інвестиційної привабливості ПрАТ «ВФ Україна», що поєднує зовнішні та внутрішні фактори. В 2022 році він склав 0,6568/1 проти 0,9022/1 в 2018, що вказує на здатність підприємства ефективно використовувати інвестиції для реалізації стратегії сталого розвитку навіть в умовах економічного спаду і

тривалої кризи. Результати дослідження підтверджують достатню інвестиційну привабливість підприємства, яка хоч і знизилася в 2022 році, але ПрАТ «ВФ Україна» – один з монополістів на ринку зв'язку в Україні, має доступ до іноземного капіталу, жодного року не був збитковим і підтримує стратегію сталого розвитку і концепцію соціальної відповідальності.

У третьому розділі роботи було розроблено практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості ПрАТ «ВФ Україна». Зокрема, вказано, що інвестор може сам обирати джерела залучення коштів (найкраще працює капітал у вигляді довгострокових позик), пропонується зменшення адміністративних витрат (зменшення управлінського персоналу і економія на оренді приміщень). Одночасно, внаслідок війни, компанія потребує додаткових джерел фінансування діяльності, чим і може скористатися інвестор, що, в свою чергу, сприятиме реалізації стратегії сталого розвитку та забезпечить стабільний економічний розвиток підприємства.

Таким чином, проведене дослідження підтвердило, що інвестування в сталий розвиток є стратегічно важливим напрямом для ПрАТ «ВФ Україна». Авторська методика оцінки інвестиційної привабливості дозволила комплексно оцінити можливості підприємства щодо залучення інвестицій, враховуючи як зовнішні, так і внутрішні фактори, що є запорукою ефективного інвестування в сталий розвиток будь-якої організації. Це дослідження має практичну значущість та може бути використане для оцінки стану та розробки стратегій сталого розвитку як ПрАТ «ВФ Україна», так і інших підприємств, що прагнуть підвищити свою інвестиційну привабливість на регіональному рівні.

Пріоритетними напрямами інвестування в сталий розвиток ПрАТ «ВФ Україна» є зміцнення фінансової структури, оптимізація операційних витрат, модернізація інфраструктури та розширення клієнтської бази. Інвестиції в акціонерний капітал і залучення факторингу знизять витрати, а автоматизація та оптимізація персоналу підвищать рентабельність. Модернізація енергетичної інфраструктури забезпечить стабільність послуг, а підтримка лояльності клієнтів та управління воєнними ризиками сприятимуть стійкому розвитку компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>
2. Білявський В.М. Розробка програми управління соціально-економічним розвитком торговельного підприємства. *Вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2011. № 1 (45). С. 72-76. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2011_1_15
3. Боголюбов В. М., Прилипка В.А. Стратегія сталого розвитку. Херсон: Олді-плюс. 2009. 321 с.
4. Брундланд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку. Оксфорд: Оксфорд Юніверсіті. Пресс. 1987. 125 с.
5. Грапко Н. В. Вартісно-орієнтований підхід в управлінні фінансами підприємств. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. Вип. 17. 2010. 11 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2010_17_37
6. Гречко А., Очеретяна О. Дослідження еволюції наукової думки в аспектах визначення сутності поняття «сталий розвиток підприємства». *Підприємництво та інновації*, (15), 2020. С. 37-41. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/15.6>
7. Докієнко Л. М. Фінансовий інструментарій оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2014. № 11. С. 456-465. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2014_11_72
8. Карпенко О. О., Майзель С. П. Теоретичні аспекти забезпечення сталого розвитку підприємства. *Economic Synergy*, (1), 2023. С. 98-111. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-8>
9. Коляда К. Г., Пуліна Т. В., Нечаєва І. А. Методика оцінки інвестиційної привабливості ІТ-компанії за допомогою показників аналізу акцій

та інтегрального показника інвестиційної привабливості. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 19. С. 41-45. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.19.41

10. Конакова К. М. Фактори впливу на інвестиційну привабливість України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 4(12). 2017. С. 34-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpu_2017_4_6

11. Кудрявцев В. М. Критерії та фактори сталого розвитку транспортного підприємства. *Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. № 1 (30) 2023. Харків: ХНАДУ, 2023. С. 106-116. DOI: <https://doi.org/10.30977/ppb.2226-8820.2023.30.106>

12. Мелень О. В., Кириєнко О. М. Фінансова стійкість підприємства як показник його інвестиційної привабливості. *Економіка і суспільство*. Випуск №5. 2016. С. 231-235. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/41.pdf

13. Мордань Є. Ю., Гуца А. В. Інвестиційний клімат України та шляхи його поліпшення. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 17. С. 33-38. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2017/8.pdf

14. Москаленко І. І. Чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції ЖДТУ. 2016. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/132.pdf>.

15. Настека М. В. Імплементация принципів сталого розвитку сільськогосподарськими підприємствами України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Збірник наукових праць №11-12 (300-301), 2022. С. 14-19/ URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2022/300-301/pdf/14-19.pdf>

16. Оболадзе А. Н., Нечаєва І. А. Багатофакторна модель оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series «Economics»*, 7(2), 8-21. URL: <https://eir.zp.edu.ua/items/d509c1fd-ccd9-4a59-b15a-a95dd077ab61>

17. Петровська С. А. Формування системи показників для оцінки інвестиційної привабливості регіону з урахуванням екологічної складової. *Інвестиції: практика та досвід* № 11. 2013. С. 26-31. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2013/9.pdf

18. Прозоров Д. В. Механізм управління сталим розвитком підприємств. Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи: тези доповідей II міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, 27-29 квітня 2015 р. Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 111-114. URL: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/882>

19. Рзаєва Т. Г. Фінансовий аналіз інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 5, т. 1. С. 270-273. DOI: [https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(1\)-47](https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-47)

20. Савченко М., Мельник С., Цимбалюк І. Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства як інструмент посилення його економічної безпеки. *Економіка та управління підприємствами. Актуальні проблеми економіки*. №11 (221), 2019. С. 61-74. URL: <https://t.ly/5iu82>

21. Середюк Ю. М., Хринюк О. С. Управління підприємствами на засадах сталого розвитку з метою забезпечення їх довгострокової конкурентоспроможності. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.202](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.202)

22. Фішберн П. Теорія корисності для прийняття рішень. М.: Наука, 1978.

23. Шашина М. В., Мосійчук Д. О. Параметричні характеристики сталого розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. DOI: [10.32702/2307-2105-2022.3.2](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.3.2)

24. Щербіна А. О., Іонін Є. Є. Аналіз інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Том 1, № 10. 2018. С. 188-192. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/5636>

25. Аналіз джерел та інструментів залучення фінансових ресурсів для фінансування Цілей сталого розвитку в Україні. Виконано на запит Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні. 2022. URL: <https://t.ly/sfK6Y>

26. Головне управління статистики у м. Києві. Офіційний сайт. URL: <http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua>.

27. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

28. Інформація про Спільну програму «Сприяння стратегічному плануванню та фінансуванню сталого розвитку на національному та регіональному рівнях в Україні». URL: <https://t.ly/3n9ui>

29. Київська школа економіки. URL: <https://t.ly/COsmT>

30. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua>

31. ПрАТ «ВФ Україна». Офіційний сайт. URL: <https://www.vodafone.ua>

32. ПРООН (2022). Оцінка фінансування розвитку: Україна. URL: <https://t.ly/SzwpP>

33. Центр медичної статистики МОЗ України. Офіційний сайт. URL: <http://medstat.gov.ua>

34. Цілі сталого розвитку. Global Compact Network Ukraine. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>

35. United Nations, Inter-agency Task Force on Financing for Development. Financing for Sustainable Development Report 2019. URL: <https://t.ly/o7AaS>

Додаткова література:

36. Вецепура Н. В., Смагло Н. В. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства з позицій стратегічного контексту. *Серія: Економіка та підприємництво*. № 1 (118), 2023. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-1-9>

37. Галько Л. Інвестиційна діяльність підприємства: стратегія і тактика управління. *Економіка та суспільство*, (31). 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-63>

38. Георгіаді Н. Г., Гетманов С. В. Компоненти системи збалансованого розвитку підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (8), 2023. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-04-09>

39. Глух О. С., Симканич О. І. Методичні вказівки для виконання практичних робіт з навчальної дисципліни Стратегія сталого розвитку для студентів хімічного факультету, спеціальності 101 Екологія. Ужгород: Вид-во «Говерла», 2020. 50 с. URL: <https://t.ly/XB17v>

40. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Белікова Н. В., Козирева О. В. Методичне забезпечення інтегрального оцінювання складових сталого розвитку регіонів України (на прикладі екологічної складової). *Бізнес Інформ*. № 6, 2022. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-6-31-42>

41. Китайчук Т. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*. Вип. №54, 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>

42. Коблянська І. Інтегральна оцінка ефективності еколого-економічних процесів у регіональній площині з позицій сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. № 56, 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-18>

43. Кримчак Л., Кримчак О. Управління сталим розвитком підприємства з позиції забезпечення економічної безпеки. *Development Service Industry Management*, (4), 2023. С.181–186. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-4\(28\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-4(28))

44. Лугош Л. Інвестиційна привабливість регіону та механізми її забезпечення. *Сталий розвиток економіки*. №3(50), 2024. С. 244-248. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-36>

45. Петрашевська А., Колонтай С., Романюк В. Методи оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства в повоєнний період. *Економічний простір*. №191, 2024. С. 345-347. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-57>

46. Руденко Л.Г., Лісовський С. А., Маруняк Є. О., Голубцов О.Г. та ін. Аналіз стратегій регіонального і місцевого розвитку України на шляху досягнення «Цілей 2030». *Український географічний журнал*. №1 (117), 2022. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2022.01.008>

47. Хахалев Д. О. Оцінка забезпеченості сталого розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2024. №5. С. 338-344. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-5-338-344>

48. Шашина М. В., Мосійчук Д. О. Сталий розвиток підприємств України в умовах російського військового вторгнення. *Наукові інновації та передові технології*. № 6(20), 2023. С. 147-156. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-6\(20\)-147-156](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-6(20)-147-156)

49. Aswathy Sreenivasan, M. Suresh. Exploring the contribution of sustainable entrepreneurship toward sustainable development goals: A bibliometric analysis. *Green Technologies and Sustainability*. Volume 1, Issue 3, September 2023. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.grets.2023.100038>

50. Незважаючи на війну, що триває, Україна планує у 2023 році провести Добровільний національний огляд прогресу в досягненні Цілей сталого розвитку. UNDP. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/nezvazhayuchy-na-viynu-shcho-tryvaye-ukrayina-planuye-u-2023-rotsi-provesty-dobrovilnyu-natsionalnyu-ohlyad-prohresu-v>

51. Цілі сталого розвитку Україна. Добровільний національний огляд. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-10/VNR%20SDG%20Ukraine%202020.pdf>